

LIETUVIAI AMERIKOJ.

Parasze Fr. Jonas.

— Tasa. —

Shenandoah'rio aprubys.

Schuylkill county.

Mairsville (Pliauberis) Szi lietuviszka kolionija yra veik teip sena, kaip kad Mahanoy Plane. Da 1870 m. Slavickai ir Baliunas persikraustē į czion isz „Plėnies” ir apsigyveno pa-ziorėj, sukaltoj szale mulų tvarto. Tuom pat laiku ap igyveno ir pirmutinē lietuviszka szejmyna - Kasperckiai. Pliauberis veik sucina su Mahanoy Plane, skaito-i vienog už atskyrų miestytį arba, geriaus sakant, kaimą.

Lietuvių yra 46 szejmynos, vyrų 49, moteriszkių ir suaugusių mergų 56, vaikų 46, mergelių 54, – viso lietuvių į 231.

Karcziamas laiko 4 lietuviai, randos visi moka į 96 dol. per mėnesį. Krautuvē yra viena savame name.

Savastis turi 13 lietuvių, kurių vertē isznesza į \$10,700 dol.

Gilberton. Gyventojų Gilbertone yra į 4000. Lietuviai pradėjo apsigyvendinti 1871 metuose. Pirmutinis vertelga buvo St. Nedzinskas, kurs m. 1880 laikē karcziamą.

Dabariniame laike Gilbertone yra 4 lietuviszki „saliunai”, isz kurių trys turi savus namus. Lietuviszkų krautuvių yra teipgi, 4 visos savuose namuose. – Nepajudinamą turtą turi 20 lietuvių, vertē to turto isznesz į 24,100 dol.

Draugyszių randasi dvi.

Draugystē Broliszkos pagalbos, užsidėjusi m. 1887. turi į 38 sąnarius.

D r a u g y s t ė K a r a l i a u s J a g ė l o s. uždėta 1896 m., skaito sąnarių į 46. Draugai laike parodų neszioja cilinderius, velkas baltais bruslotais, juodais žiponais ir maujas baltoms pirsztinaitėms.

Viso Gilbertone ir artymoj Shmito „peczėj“ yra: liet. szejmynų 70; pavienių vyrų į 220, vaikų maž daug į 238; moterų ir mergų į 85; viso ypatų į 613.

Girardville yra jau kur kas paskesnė liet. kolonija, nes pradžia jos nesiekia toliaus, kaip 1880 metų. Didintis pradėjo tik tai m. 1890. Užaugo vienog greit, nes dabartiniame laike (m. 1898) Girardvillėj ir dviejose artymose „peczėse“ randasi 58 lietuviszkos szejmynos, pavienių vyrų yra į 189, moterų ir mergų į 68, vaikų į 100, viso ypatų į 406. Viso gyventojų Girardvillėj yra 4000.

Pirmutinis lietuviszkas „biznieriūs“ (vertelga) buvo Motiejus Zutelis, metuose 1892, jis atidarė „saliuną“. Dabartės „saliunų“ viso randasi 5, isz kurių trys turi savus namus. — Krautuvė valgomų daigtų yra 1. — Savastis turi 3 lietuviai, vertė jų isznesza į 3,200 dol. — draugyszių Girardvillėj nėra 1).

Iszpuls, kad Mahanoy Plane ir ano apielinkėse yra: „Plėnij“ (245), „Pliauberij“ (231), Gilbertone (613) ir Girardvillėj (406), — viso 1495 lietuviai. Slovėnų czion teip kaip nēr'. Dvasiszkuose dalykuose lietuviai kreipiasi į Shenandoah'rij arba eina į bažnyczias airių. Organizacijose, apszvietime ir tautiszkame supratime yra suvis silpni. Matėme, jog Girardvillė, kur yra per 400 lietuvių, neturi nė vienos lietuviszkos draugystės. Laikraszczius menkai kurie skaito. Vaikai, jei eina mokytis, lanko publiszkas mokslaines. Užtat karcziamų yra net 16, neskaitant teip vadinamas „speak easy“ t. y. paslaptas karcziamas. Isz visų tų keturių miestelių reikia atskirti Mahanoy Plane. Ten lietuviai yra gerai susiorganizavę, turi dvi tvirtas draugystes, tėvyniszkuose dalykuose, dėkavojant keliems iszmanesniems, gyvai interesuojasi. Turi savo lietuviszką knygyną, skaitinyczią. Politikoju nuo 1892 metų „Plėnis“ užėmė teipgi žymią vietą: turi miestelij du lietuviu „policemonu“, vieną „councilmaną“, 2) vieną direktorių prie mokslainių; laike vienu rinkimų buvo paskirtas tulas lietuvis net skvajeriu (vaitu), bet pats nuo tarnystės atsisakė.

1) Žinias isz Mah. Plane, Pliauberio, Gilbertono ir Girardville surinko T. Vilkaitis su draugais.

2) Policeman -- policijantas, Lietuvoj žemskis. Councilman -- sąnarys miesto rodos.

Aplinkine Mahanojaus.

Mahanoy City.

Musiszkiei „Mahanojū” pradėjo apsigyventi pas-
kiaus nei Shenandoah'rij. Metuose 1872 nebuvo czion nē
vieno lietuvio. Užtat Yatsvillėj, mažame angliakasyklų kie-
melij, dvi angl. mylios nuo Mahanoy City, buvojo keletas
lietuvių szantėse ir dirbo tenykszcziame brėkeryj jau nuo me-
tų 1869 (žiurėk augszczius pusl. 30). Su pirkiniais ir szejp
visokiais reikalais tie Yatsvillės lietuviai atsilankydamo į
„Mahanojū”, kuris tuom laiku buvo suvis menkutis mie-
telis. Dabart s Mahanoy City skaito į 17 tukstanczių gyventojų.

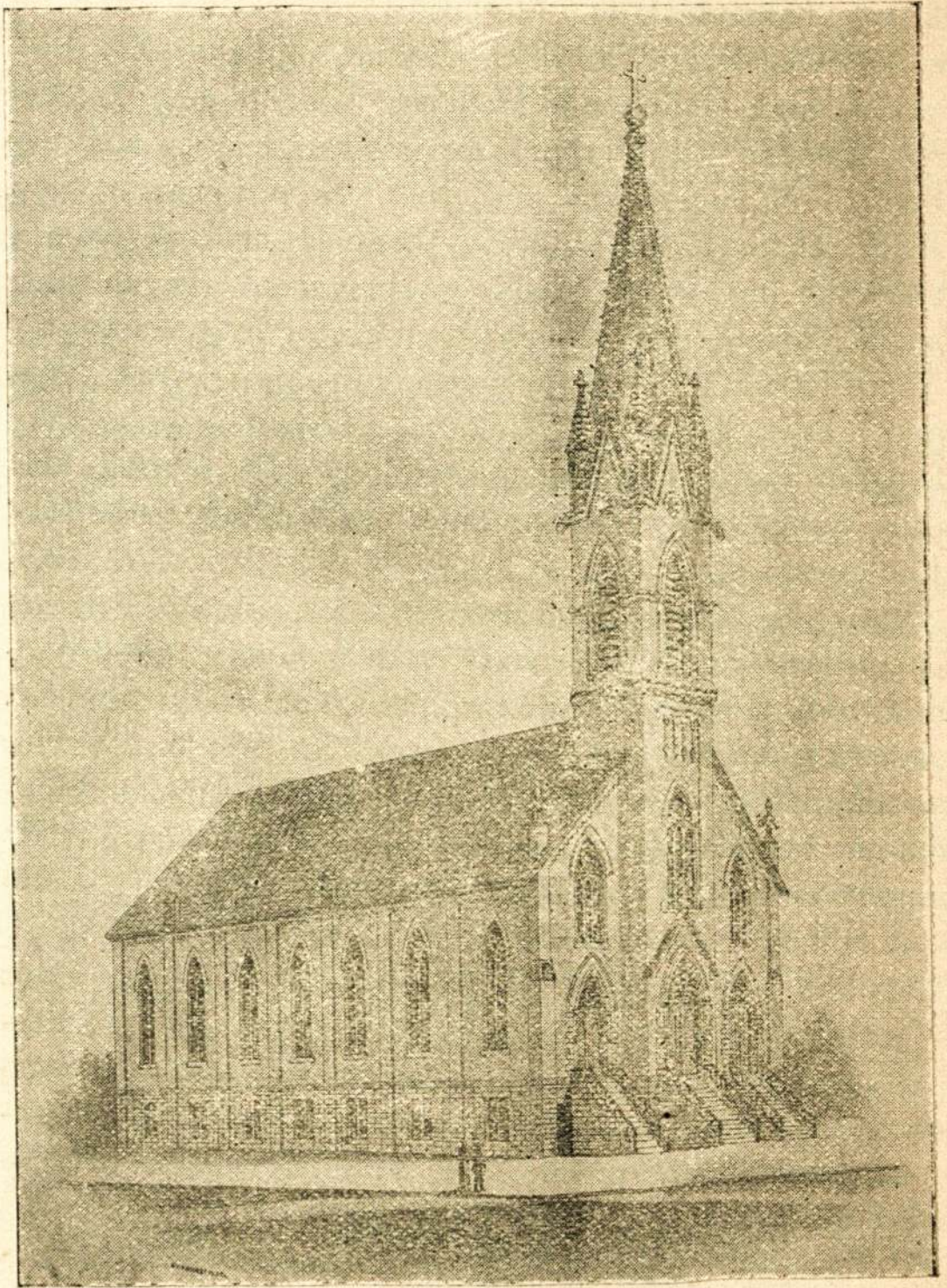
Pirmutinės lietuviszkosios szejmynos apsigyvenę „Ma-
hanojū” buvo Bielckiai ir Buragai. Pirmutinį lietuviszką
„saliuną” uždėjo czia atvažiavęs isz Chicago, Ill., Jokubas Ma-
tukaitis, metuose 1876. Pirmutinis „sztornjikas” buvo Juo-
zis Bendorait's 1).

Matyt, jog 1884 m., „Mahanojū” rodcs, diktokai lietuvių,
kad jie pradėjo rupintis apie statymą bažnyczios ir norėjo gau-
ti lietuviszką kunjgą. Tuom tarpu ten davažinėjo žinomas
jau mums lenkų kunjgas Lenarkiewicz isz Shenandoah'rio,
kurs žadėjo Mahanojiecziams parupinti kunjgą „mokantį len-
kiskai ir lietuviszkai”. Lietuviai nerimo. Metuose 1887
Juozapinė draugystė iszsiuntė savo delegatą ant II seimo
„Susivienijimo Draugysczių Kat. Lietuviszkų Amerikoj”,
kurs atsiliko 5 d. Rugsėjo Plymouth'e, kad praszytu, idant
Susivienijimas dapadėtų jiems rupintis apie kunjgą ir staty-
mą lietuviszkos bažnyczios. Seimas ano delegato praszymą
iszklausė ir nutarė, kad „Susivienijimas rupinsis apie staty-
mą bažnyczios Mahanoy City, apie ką teipgi rupinsis ir kunj-
gai, bet tik su storone rėdytės susivienijimo”. 1)

I-ztiesų, apie pabaigą Rugpjuczio mėnesio 1888 m. apė-
mė Mahanojaus parapiją lietuviszkas kunjgas P. Abromaitis.
Buvo nupirkti 4 „lotai” ant kampo Mahanoy ulyczios ir skersi-
nės ulyczaitės vardu, „d” ir t. o. j. suderėtas kontraktas ant sta-

1) Žinios surinktos Vinco Vroczinsko.

1) „Vienybė” 1887 m. N. 3 i.

MAHANOV CITY LIET. BAŽNYCZIA.

tymo murinės bažnyčios. Kontraktierius pastatęs sienas, o per daug pinigų išėmęs, darbą pametė. Nebuvo ką daryti, lietuviai įrengė sklepa ir ten turėjo dievmaldystę, o rinkdami pinigus, patys bažnyčią savo kasztais baigė murinti. Inėjo į bažnyčią 9 d. Berželio 1893 metuose. Nuo 1 d. Sausio 1894 m. Mahanojaus parapiją apėmė kun. S. Pautienius.

Lietuviszkosios Mahanoy City parapijos turtas isznesza:

Žemes keturi „lo'ai"	3.600
Pirmas bažnyčios kontraktas	12.000
Antras bažnyčios kontraktas	15.000
Altoriai	1.300
Varpas, stacijos, figuros, aparatai	2.250
Langai bažnyčioj ir t. t.	2.700
Kapinės	600
Klebonijos kontraktas	4.200
Pecziai klebonioj, grindys ir įrėdymas	1.800

Visu labu parapijos turtas sieks į 43.450

Skolos ant to viso yra į 14.000 dolerių. Palukų vienog Mahanojiečiai už tuos pinigus nemoka jokių, nes pinigai paimti ne isz bankos, tik patys parapijonai užczėdytus savo skatikus ant bažnyčios skolina, sudėdami po kiek kuris gali ant rankų viso parapijinio komiteto, kurs isz savo pusės pinigus skolinįkams ant kiekvieno pareikalavimo ant tų pėdų sugrąžina.

M o k s l a i n ė. Tuoj nuo pat užsidėjimo parapijos, m 1888, prie bažnyčios likos, atidaryta mokslainė, kurią lankė į 40 vaikų. Mokino p. Jonas Czėsna 1). Dabartiniuose metuose mokslainę lanko apie 78 vaikai. Mokinai pobaznytiniamę sklepe.

Kad kas būtų bandęs uždėti Mahanojui vakarinę mokslainę, neteko girdėti.

D r a u g y s t ė s. Seniausia Mahanojaus lietuviszka draugystė yra D r a u g y s t ė S z v. J u o z a p o, užsidėjusi 1887 metuose, da priesz užsidėjimą grynai lietuviszkos Mahanojaus parapijos. Konstitucioj yra pasakyta „jago pa-

1) T's pats, ką isz Amerikos pargrižęs į Europą nukeliavo į S.beriją, o parėjęs isz ten laike garsių metuose 1897 už lietuvisztę areisztę, patiko į Kalvarijos kalėjimą.

kriktu muso draugiste, pyningai tur butie atiduoti ant lietuviszkos bažnyczios kur ijje butu, o jago jos ne butu visai, tai draugystei lietuviszkai".... Szi draugystē dideliai rupinosi apie pastatymą bažnyczios. Sziadien ji turi į 75 sąnarius.

S z v. L i u d v i k o d r a u g y s t ē uždēta bene 1891 metuose. Sąnarių skaito į 150. Turi į 1.500 dol. kasoj.

D r a u g y s t ē s z v. A n t a n o užsidējo 1892 metuose. Skaito į 150 draugų.

D r a u g y s t ē s z v. I z i d o r i a u s susitvėrusi m. 1895. Sąnarių turi į 325. Charterį paēmē isz Susivienijimo.

J a u n i k a i c z i ū s z v. K a z i m i e r i a u s gyvuoja nuo 1894 metų. Priima tik jaunikaiczius. Konstitucijoj yr' tas ypatingo, kad sąnariui apsivedant draugystē duoda 50 dolerių. Sąnarių turi į 50.

S z v. J u r g i o k a r e i v i ū, szaka draugystės Mahanoy Plane „Mahanojūj" yra į 15 sąnarių. Kasa ir urēdas Mahanojūj.

S i m a n o D a u k a n t o k l i u b a s uždētas 1897m., sąnarių turi per 75. Yra tai pagalbinē draugystē kaip visos kitos, priima vielog tik tuos, kurie turi nors pirmas popieras.

D r a u g y s t ē s z v. J o n o K r i k s z t., t e m p e r a n c e, kuri likos' uždēta 1889 m., buvo pairus, bet metuos 1897 vėl atgijo. Skaito draugų į 25.

S. L. A. k u o p a. Skaito į 50 sąnarių. — U n i j a M a i n i e r i ū. Buvo uždēta neprigulmingai nuo „United Mine Workers" angliszkos draugystės. Turējo į 500 sąnarių. Turēj' savo rēdą ir savo kasą. Tuom tarpu „unija" yra suspenduota. Kasoj turi į 130 dol.— T e a t r a l i s z k a k u o p a, skaitanti į 12 draugų. 1)

B e n a s, t. y. lietuviszka orkestra turi į 12 trimytorių. Apie uždējimą orkestros Mahanojūj skaitome jau „Vienybėj Liet." 1887 m. Ruggjuczio mėnesij.

Karcziamas Mahanojūj laiko 24 lietuviai, isz kurių 7 turi „barus" savuose, likusiejie 17 karcziamų, randavotuose namuose, iszmokēdami visi per mėnesį randos \$521 dolerių, neskaitant „licences". — Krautuves valgomų daigtų užlaiko 7 lietuviai, isz tų du turi savo namus, o penki randavoja. Randos

1) Skait'iai paduoti kun. S. Pautieniaus.

per mėnesį iszmoka \$77 dolerius. — Mėsinyčių laikas vienas savuose namuose. — Kriaucziai yra 3, kurių vienas laikas kriauczystės butą prie „saliuno“, o du randavoja, mokėdami randos į 28 dol. per mėnesį. — Sziaucziai 2, moka abu į 27 dol. randos. Yra teipgi vienas lietuvis, kurs užsiima kalvyste. — Nuog asztuonių metų yr' „Mahanojūj“ lietuviszka spauštuvė „Saulės“, kurioj dabartiniame laike dirba apie 5 darbinikai. 1)

Nepajudinamas turtas anų 7 Mahanojaus saliunų, pagal vidutiniszka apskaitymą isznesz į	\$63.000
Isz sztornų vienas tik turi savastį vertės	4.000
Szeip darbinų turi nepajudinamą turtą apie 21, vidutiniszka vertė anų kils iki	81.000
	<hr/>
	148.000

Minersville. Penkios mylios nuo Schuylkillo pavietinio miesto Pottsvillės, gan' gražioj vietoj, guli nedidelis, netoli su 7000 gyventojų, miestelis Minersvillė. Lenkų ir Slovakų czion teip kaip nėra. Yr' isz atėjunų paskesnių laikų-vokiecziai, lietuviai ir rusinai.

Pirmas isz lietuvių apsigyvenusių Minersvillėj buvo Kazys Braszkys (Rice, tarkie Rais), atvaževęs isz Shamokino m. 1889. Laikui bėgant pribuvo į czia ir daugiau lietuvių. M. 1892, 12 dieną Liepos, likos sutverta Minersvillėj pirmutinė lietuviszka draugystė po vardu szv. Antano, prie kurios prisiraszė 27 sąnariai; po trijų metų ta paio. Tame pat laike buvo bandę Minersvilliecziai tverti ir parapiją, bet n'įstengė. Per menkai jų buvo. Dabar ēsanti parapija, po vardu szv. Vincento, susitvėrė 1895 metuose, 4 d. Rugsėjo.

Draugystės randasi sekancios:

D r a u g y s t ė s z v. V i n c e n t o, pagalbinė, uždėta Balandžio mėnesij 1894 m. Sąnarių turi į 45.

D r a u g y s t ė S p i n d u l i o, uždėta Kovo mėn. 1895 m. Sąnarių skaito į 26.

D r. s z v. P r a n c i s z k a u s įsteigta 1896 m. Sąnarių į 43.

D r a u o v s t ė Ž e l m e n s. nuo 1897 m. drauou i.

1) Žiniosos gaut nuo „Maganojaus“ vyrų.

Bernardinų Kloštorius Kaune.

Dalije miesto, senovėje pramintoje kryžėivių Ritterwerder, terpszakije Nemuno ir Vilijos (Nerio), randasi Kauno dvasiszka seminarija. Du senoviszki, ant dviejų gyvenimų namai, mažas brukuotas kiemas, dar mažesnis sodas, ilga siaura ulytėlė įeinanti į teip vadinamą palivarką, o viskas tas apvesta augszta, stora murine siena — tai seminarijos apyrbis. Priesz lenkmetį 1863 m. dveji namai, kuriuose dabar gyvena klierikai, buvo perskirti murine siena, nuo kurios dabar nē ženklō nepasiliko. Užpakalinis muras, pristatytas prie senos, nusziurusios bažnyezios — tai buvęs bernardinų kloštorius; antri gražesni namai, sujungti su parapijine bažnyezia szv. Traicēs, buvo kloštorium benediktinkų.

Kada ir kas pastatē bernardinų kloštorių gerai nēra žinoma; turėjo jis but pastatytas pabaigoje XV arba pradžioje XVI-to szimtmezio, nes 1540 m. Zigmuntas I dovanojo miestui salelę „už bernardinų kloštoriaus.“ 1812 m. prancuziszka kariūmenē iszvaikē zokonikus ir užēmē kloštorių, o bažnyezią apvertē į arklidę. Pasibaigus Napoleono karēms, bernardinai sugrižo į savo vietą ir laikē ją iki lenkmeziui 1863 m. Po maišztui kloštoriai bernardinų, benediktinkų, karmelitų ir k. Kaune likosi valdžios uždaryti. Tuom pat tarpu vyskupo rezidencija tapo perkelta isz Varnių į Kauną, o augustijonų fara paskirta ant katedros. Prisiējo tada ir seminariją perkelti į Kauną. Kadangi vienog karmelitų kloštorius jau buvo apverstas ant kariszkos szpitolēs, dominikonų — ant gimnazijos, pranciszkonų likosi ati-

duotas drauge su bažnyezia pravoslavi-zkam archierėjui, pasiliko seminarijai vieta tiktai buvusiuose bernardinų bei benediktinkų kloštoriuose. Tada tai siena, skirianti abu kloštorius tapo nugriauta, galas benediktinkų kloštoriaus tapo apverstas ant klebonijos, bažnyezia szv. Traicēs tapo parapijos szventinyczia, o klierikai apsigyveno likusioje dalije kloštoriaus. Antruose (benediktinkų) namuose gyvena dabar rektorius ir vienas isz profesorių; inspektorius su kitais profesoriais gyvena pirmuose (bernardinų) namuose*).

Seminarijos (bernardinų) bažnyezia yra negraži — kaip viduje, teip ir isz lauko. Plikos, apdulkėje sienos, neturtingi altoriai, prasto darbo stovulos ir paveikslai — žodžiu, vidus bažnyezios nesiskiria nieku nuo paprastų bažnyezių Lietuvoje. Nuo 1892 m. vienog dabina ją pusētinos staejosdarbas Lukoszevycziaus, mokintinio a. a. Andrioliūo. Isz lauko bažnyezia daro įspudį visiszko apleidimo. Nusiszērę, nusitrynę sienos, vietomis raudonos, vietomis geltonos, o vietomis net žalios... o atnaujinti arba pamaliavoti nēra isz ko. Sako, kad sklepas po bažnyezia turi susijungimą su požeminiais urvais vedanciais buk net iki Raudondvariui.

Ant paveikslėlio, ezionai pridēto, yra perstatyti vartai seminarijos. Boksztas — tai varpinyczia, o ant jos isz prieszakio yra isztepliota Panelē Szvencziausia, bet paveikslas atrauktas balta maleva. Apaczioje randasi paraszas, kad tai yra Kauno dvasiszka seminarija ir... kad iki geležankeliui yra 2¼ viorsto....

1) 1891 m. gale sodo tapo pas'atyti mūriniai namai del prof sorijų. F. a.

Seniansias paveikslas Didžio Lietuvos kunigaikszio Vytauto, nuimtas pilname ugije
(Apraszymo netalpiname. Vytauto Istorija yra lietuviszkoj kalboj ne vienur apraszta).

Moksliszki isztirimai.

Baimė.

Praėjo jau laikai, kad apybojimui linikas -- akys pacijos per savę užjausmų užtekdavo scholastiszkos formulos, paveizdan: baimė yra susijudiniu duszios dėl grėšianczio pavojo; arba: nusiminimas yra nupuolimas dvasios dėl negalėjimo įgyti gero, kurio trokštasi, bet nesitiki. . . . Dabar žmonės, nepasikakindami tuscioomis, nors teisingomis definicijomis, pradeda tyrinėti apsireiszkimus, išszaukiamus ant žmogaus kuno tokiais susijudinimais, kaip baimė, juokas, nuliudimas ir tt., stengiasi tuos apsireiszkimus išzaiszkinti ir jieszko vaistų priesz juos.

Czionai skaitytojas ras naujausius isztirimus apie baimę.

Izgzastis atsimusza pirmucziausiai ant plakimo szirdies ir dusavimo. Szirdis muszė romiai, vienodai, bet sztai žmogus persigando — ir ji pradeda muszti tankiau, nevienodai; tuo pacziu tarpu kraujas umai liejasi į szirdį ir dar umiau grįžta prie kuno pavirszio; žmogui užima kvapą, ir jis pradeda dusauti tankiai ir nereguliariszka. Prie to visko, nežinia dėlko, plonutės gįslelės, kurioms baigiasi vėnos ir arterijos, susitraukia, ir kraujas, negalėdamas į jas įeiti, musza dar smarkiau atgal į szirdį, kurios judėjimas per tai darosi dar labiau nevienodas. Bet dėlko persigandęs žmogus pradeda drebėti ir lieti szaltą prakaitą — niekas dar ligsziol neįstengė išzaiszkinti. Italų fizijologas, Mantegazza, mano, buk tas drebėjimas yra instinktyviszku judėjimu kuno, kad izdirbti szilumą, kurios organizmas nustoji per izgzastį; tokiu pat budu — sako tas moks-

linikas -- akys pacijos per savę užsimerkia, kad joms grėšia koks pavojus. Vienog Darwin užmeta czia, sakydamas, kad instinktas tokiam atsitikime mums kenktu vietoj daplėti, nes drebėjimas butu prieszingas norui žmogaus, stengiancziosi izvengti pavojaus. Mosso izz savo pusės priduria, kad nevisados drebame, kad mums yra szalta, priveidamas paveizdan drugi, kuriamė ligonis dreba, nors tuo pacziu tarpu prakaituoja izkarszczio. Jeigu teip yra, tai izz kur randasi drebėjimas prie izzgzaszio? Ant to niekas negali atsakyti.

Greta drebėjimo pasirodo dar kiti apsireiszkimai organizme izzsigandusio: akys prasiplatina, veidas susikreipia, regėjimas aptemsta, visi kuno organai susilpsta; smulkios raumenys po plaukais susirankia ir kelia juos augsztyt, teip kad pasirodo teisingu kartais izzjuokiamas izzszitarimas; „isz baimės plaukai pasisziauszė.“ Po to prasideda paralizius viso kuno; organizmas nusilpsta, raumenys numirszta, o ant pavirszio kuno izzsisunkia ledinis prakaitas, kurs yra visai nepanaszus į paprastą prakaitą. Pažįsta jį gerai daktarai ir jieszko jo ant stalų, kresių, stiklų ir kitų daigtų, kurių piktadaris galėjo prisiliesti po prasižengimui. Rodosi, kad tas prakaitas yra izzspaustu per susitraukimą raumenų skystimu, izz kurio susideda kraujas. Po tokio suparalizavimo organizmo, ateiva paskutiais tragedijos aktas: kunas tampa neįjgiu, negali pažinti nė pavojaus, nė gintis nuo jo; nervai tampa lyg perkirsti, ir visas organizmas pasiduoda

be pasiprieszinimo viskam, kas jį sutinka. Prie to visko nereikia, kad gręstu isztiesų pavojus; užtenkajo szeszēlio. Patvirtinimui galime privesti keletą paveizdų. Chirurgai gerai žino, juog ligoniai per operacijas kartais numirszta be sužeidimo, vien isz baimės. Kartais užmusza viena mislis apie pavojų. Hazler apsakjo apie vieną žmogų, kars žengdamas per kapą pajuto, kad numirēlis traukia jam už kojos; tas žmogus numirē tą paczią dieną isz iszgąszcio; kitas parklupo negyvas, iszgirdęs, kad tą dieną numirs. Lander — Brunton pasakjoa apie vieną universiteto profesorių, kurio neapkentē studentai ir nutarē jį prigąszdinti; tam tisklui pasijie-zkjo kaladę ir kirvį ir nuvedē profesorių į tamsų kambarį. Keli juodai apsitaisę apreiszkcē, kad jam bus nukirsta galva. Nelaimingas profesorius mislijo isz pradzių, kad isz jo juokiasi, bet sudas liepē tuojuans rengtis prie smerties; paskui užriszo jam akis, sūlenkē kelius ir paguldē galvą

ant kaladės; vienas isz juokdarių sustenējo lyg malkas kapodamas, o kitas tuom tarpu patraukē szlapia sketaite per sprandą. Tada visi pradējo juoktis ir liepē savo aukai atsikelti; pasirodē vienog, kad vargszas numirē isz baimės. Persigandimai vienog ne visados baigiasi teip fataliszikai. Max Nordau pasakjoa apie vieną daktarą, kurį plēszikai apdraskę paguldē skersai geležinkelio rēlių, suriszę pirmiau jam rankas ir kojas; daktaro, tiesa, nesuvažinējo trukis, bet nelaimingas pražilo isz baimes per dvi adyni. Žinoma teipogi yra pasaka apie žmogų, kurs sutikęs ant ulyczios beprotį su peiliu rankoje pasileido bēgti; nerasdamas niekur vietos nuo beproczio, iszsigandęs praeivis užbēgo ant stogo; žmonės suēmē beprotį, bet nelaimingas praeivis nulipo žemyn visai pražilęs.

Tokios tai esti kartais pasekmės baimės; mokslinikaj jas žino, bet vaistų priesz jas atrasti negali.

S.

KA MUMS RODO ŽVERYS ANT MUSU ŽEMFS.

Ant musų žemės, visokiuose jos krasztuose gyvena visokie gyvi sutvėrimai; vieni, ypacz žindanti žvērys, sziltuose krasztuose, kiti krasztuose vidurinės juostos, da kiti szaltuose. Jei-gu žvėrių veislė paeitų vien nuo daugumo szilumos, tai visi krasztai szaltos juostos turētu ant visos žemės visokius gyvus sutvėrimus, krasztai gi vidutinės juostos, sau tinkanczius, karszti vėl sau tinkanczius, ir visi gyvi sutvėrimai ant viso tos juostos plotho turētu buti vienokie. Tuom tarpu isz tikro ne teip yra. Tas mus mokina, jog ant gyvų sutvėrimų ant

musų žemės apart szilumos atsiliepia da ir kitokios priezastys. Mokslinikai tyrinēdami musų žemės žievę, randa suakmenėjusius kunus seniaus ant žemės gyvenusių gyvių ir isz tų likuczių persitikrina, kad seniaus žemę apgyveno kitokie sutvėrimai nei dabartiniam laike, kadangi žemėj randa kunus tokių gyvulių, kokių dabar ant pavirszias jau suvis nėra. Ir juo giliaus nusikasa į žemę, juo randa nepanēszesnių į sziaudien ant žemės gyvenanczius, suakmenėjusius žvēris. Pagal tai mokyti sprendžia, kiek amzių galējo praeiti, kada tie ar kiti

gyvunai buvojo ant paviršiaus žemės.

Isz dabartės ant žemės gyvenanczių žindanczių žvėrių seniausius turi bene tik Australija. Tokių žvėrių veislės, kokios šiandien da randasi Australijoje, mūsų krasztuose atkasamos yra tik giliai žemėj snakmenėjusios. Teip vadinamuose viduriniuose amžiuose žemės gyvenimo (ne istoriszkuose: terp istoriszkų vidurinių amžių gadynės ir geologiszkos skirtumas skaitosi šimtais tukstančzių ir milijonais metų, randame mažiausiai veislių žindanczių žvėrių. Australijoje, bet, terp tų gyvenanczių veislių randame ir tokias, kurios kituose krasztuose jau niekur neužsiliko. Labai seniai gyveno tos veislės ir mūsų krasztuose, bet paskui pas mus persikeitė į kitokias, o Australijoje užsiliko menkai ką persimainę. Yra Australijoje žemesnių veislių žindanti žvėrys, kaip antai teip vadinami Krepšiniai, turinti krepšį, kuriam nesziolja vaikus. Toliaus yra ezia žvėris, dedanti kiauszinis kaip paukszcziai, su snapu panėsziu į anties snapą, nuo kurio ir vardą „antasnapią“ gavo. Tokie sutvėrimai pas mus isznyko šimtai tukstančzių metų atga. Inėra Australijoje nė draskanczių žvėrių; yra ten rods laukinis szuva dingo, bet tą galėjo ezia atsigabenti atkakę isz kitur žmonės, kurisai Australijoje bene pavirto į laukinį, užlaikydamas savo seną pavidalą. Yra teippat ezia sziksznosparniai ir lakiojanti szunes, bet tie galėjo atlėkti per jurių plotus isz Azijos krasztų. Yra pauksztis, vieton plunksnomis, plaukais apžėlęs. Lyginai szitasai plaukais apžėlęs pauksztis, kaip ir ansai kitas dedantis kiauszinis žvėris, paeina dar uno tų laikų, kada dar terp mūsų žemės

sutvėrimų nebuvo skirtumo terp paukszczzių ir žindanczių žvėrių, arba kada dar nė paukszcziai, nė žindanti žvėrys nebuvo priderancziai iszsidirbę. Juo toliaus leisimės nuo Australijos kietžemio į vakarus, juo daugiau jau yra iszsidirbusių veislių. Matomai, per siauras tarp salų pertakas prisigriebusių isz Azijos Sziandien rodos lygiai Australijoje, kaip ir ant Malajiszkos archipelago salų yra jau beveik visi Europos naminiai gyvuliai, juos į ezion atsigabeno europiszki kolionistai.

Apart Australijos turi dar senas, niekur kitur neužsilikusias žvėrių veislės, gimiginas Australijoje esanczioms, sala Madagaskar. Tos senovės žvėrių veislės, užsilikusios Australijoje ir ant Madagaskaro aiszkiai parodo, kad tie krasztai jau viduriniuose mūsų žemės gyvenimo laikuose, taigi teip vadinamuose viduriniuose geologiszkuose amžiuose atsiskyrė nuo kitų kietžemių ir todėl ant mažo ploto galėjo geriaus užlaikyti senesnių laikų veisles. Kiti kietžemiai, taigi Europa, Azija, Afrika ir Sziaurinė Amerika, jungėsi tarp savęs ir per tuos susijungimus žvėrys galėjo pereiti sausai isz vienos žemės dalies į kitą. Kadangi tose juostos dalyse žvėrys yra panėszesni, giminesni tarp savęs. Pietinėgi Amerika turi teipgi atskiriamas veisles, kokių Sziaurinėj Amerikoje nėra. Tas rodo, kad jau po vidurinių geologiszkų amžių gadynei Sziaurinėj Ameriką nuo Pietinės skyrė dar didesni jurių plotai, kurie neda-leido žvėrimis Pietinės Amerikos persikelti į Sziaurinę. Pietuose Europos, Azijos ir Sziaurinės Afrikos žvėrys yra beveik tų paczių veislių: ne kurios veislės, kaip antai Europoje, jau isznyko, bet kitkart Pietinėj Eu-

ropoj jų netruko. Rods Pietinėj Afrikoj yra atskirios žvėrių veislės, yra ten tokie žėvrys, kokių nėra Sziaurinėj. Tas tik rodo, kad Sziaurinę Afriką nuo vidurinės ar Pietinės jau seniai atskiria sausi, bevandeniai Sacharos smiltynai, kurie sulaikė žvėrių kelionę iš pietinių krasztų į sziaurinius. Žvėrys Pietinės Europos, Sziaurinės Afrikos ir Azijos keitė-

si drauge. Atsiskyrė paskui Sziaurinė Amerika nuo Azijos ir susijungė su Pietine Amerika, todėl ten yra jau atskirios žvėrių gimines. Sziaurinėj Amerikoj, ir Azijoje, kurios išsidirbo neseniai erėjo tulos veislės per susijungimą Panamos susmaugą ir į Pietinę Ameriką ir iš Pietinės į Sziaurinę.

KAIP ATSLIEPIA DEGTINĖ ANT ŽMOGAUS ORGANIZMO.

Tankiai girdėt žmones kalbant, buk degtinė, kaip „Dievo dovana“, jeigu mažai jos gerti, ne tik kad ne pavojinga, bet priešingai, organizmui esant reikalinga. Kaip kada net daktarai liepia ją davinėti ligoniams. Daugelis tiki, kad stiklelis degtinės, išgertas prieš valgį, pakelia apetitą, palengvina pilvui pervirinti valgį, linksmina širdį, suskubina kraujo tekėjimą gyslose, pakelia smegenų darbą, pakelia kuno šilumą, atsiliepia ant kvėpavimo organų, prisideda prie prakaitavimo. Jeigu viskas kas čia pasakyta, būtų teisinga, nieks jos gėrymo nestabdytu, nieks nepeiktu gėrymo, žinoma, jeigu geriantis ne pasigeria. Bet ar iš tikro degtinė taip naudinga ir reikalinga žmogui, kaip tai geriantiems rodos?

Apie įtekme degtinės ant žmogaus organizmo per ilgus metus darė tyrinėjimus mūsų vientantis Dr-as Dageelis, gyvenantis Kazaniuje, ir pasitikirino, kad degtinė ne tik kad nesuteikia geriantiems to, ko jie jie jiėszo, bet priešingai, gimdo tulas permainas organuose ir pertai stabdo jų darbą. Kaip žinote, gauta taip sutaisė žmogaus organus, kad visi jie atlieka atsakantį darbą, visi jie reikalingi; nieks negalėtų darbą atlikti geriaus,

kaip patys gamtos duoti organai, todėl ir stabdymas jų darbų turi vodingai atsiliepti ant viso žmogaus kuno.

Lygiai stiprus spiriutas, kaip ir maiszytas su vandeniu, taigi geriamoji per mus degtinė, alus, gimdo didesnį išsiveržimą seilių; bet seilės tokios, atsiradusios po įtekme degtinės nustoja galybės perkeisti, patekusį kaip valgį į kuną, krakmolą į cukrų, taigi jos atlieka savo užduotę daug silpniaus negu paprastos. Degtinė patekusi į gerklę, ją suarzina; taip jau atsiliepia degtinė ir ant pilvo. o per tai perkeičia darbą išnesziojančių kraują organų, teiposgi atsiliepia ir ant pilvo skystimų, kurie apart pervirimumo patekusio į pilvą maisto, yra podraug ir saugotojais organizmo nuo nuodų, o tame ir nuo nuodų visokių limpančių ligų. Juo degtinė buna drutesnė, juo ji vodingiaus atsiliepia ant kuno, gali perkeisti net pilvo plėvę. Taigi atsakantis pervirinimas ir perkeitimas valgio patekusio į burną, po įtekme degtinės išsyk buna apstabdytas ir nepatenka jo tiek į kraują, kiek reikalinga. Jeigu negeriancziam degtinės, arba mažai jos geriancziam, išgertas prieš valgį stiklelis padidina apetitą, tai tas paėina vien nuo pasidauginimo

nuo degtinės pilvo skystimų ir nuo suarzinimo nuo degtinės nervų, nuo kurių paeina jautimas noro valgyti. Tankiai gerianti tokio noro nuo degtinės visai nejaucžia. Inpratę girtuokliai paprastai valgo mažiaus negu reikia, o ir tą maistą degtinės pagaldytas pilvas neįstengia priderančiai sunaudoti.

Kaip pilvą, taip jau pagadina degtinė ir kepenis, kurios taip pat yra saugotojomis žmogaus organizmo nuo visko, kas jam gali užkenkti. Kepenys yra ant kelio visokioms medegoms pereinančioms iš pilvo ir žarnų į kraują. Po įtekme degtinės kepenys taipogi prasikeičia. Jos po pilvui ir gerklei pirmiausiai nuo degtinės pradeda kesti. Spiritas, patekęs į kepenis, pagal jo daugumą, prieszinas, o vėliaus jas perkeičia ir pagadina. Nuo degtinės kepenyse susirenka taukai, kraujas, nuo to išgauna kepenų uždegimas, jų pasididindimas; kepenys pasidaro didesnės ir stabdo perėjimą reikalingų medegų į kraują. Szirdis nuolatą geriančių degtinę, nors ir ne po daug, ne iki pasigėrymui, pradeda silpniau darbuotiesi; muszimas szirdies eina silpnyn. Kadangi nuo degtinės persikeičia kraujas ir jį išnesziojantieji organai, tai ir szirdis sugriebia jo mažiaus negu reikia; pajegos jos ir eina silpnyn.

Pavojingai atsiliepia degtinė ir visi

gėrymai, kurinose yra spiritas, taigi ir alus, ir ant nervų. Po jų įtekme žmogus jauczia ramumą, pasimažina jautrumas pagal daugumą spirito patekusio į kraują, bet paskui nuo jo užsinuodina taip vadinami centralizški nervai ir persikeičia visas jų darbas. Ant nervų spiritas atsiliepia tuom, kad juos suarzina, potam gi eina jų apsilepnėjimas. Pirmame apsireiszkinie žmogus jaucziasi kaip ir tvirtesnis; matymas, girdėjimas, jautimas rodosi pasididina. Tas vienog greitai pereina ir persikeičia į visai prieszingą. Spiritas visai apsilepnina. Gėrymas spirito, degtinės, alaus gimdo proto ligas ir tulas ligas nerviszkas. Skaitlius beproczių nuo girtuoklystės siekia ketvirtą dalį; Maskolijoje, padėkim, tuluose apskricziuose, skaitlius tas siekia net 42 nuoszimeziu vien beproczių.

Reikia da pridurti, kad degtinė taip pagadina visą žmogaus organizmą, kad jis negal pasiprieszinti visokioms ligoms; net ligos nepavojingos girtuokliams buna pavojingomis, tankiai net tokiam giltinę pakvieczia. Vaistai gelbinti kitus nuo ligos, ant girtuoklių neturi įtekmės. Skiepijimas rauplių, pasiutimo ir kitokių limpanczių ligų, ant apsaugojimo nuo ligos, ant girtuoklių ne tik neturi saugojancziuos įtekmės, bet tankiausiai gimdo paczią ligą.

INTEKME MOTINOS MAISTO ANT TURINCZIO UŽGIMTI VAISIAUS.

Nė vienas iš naujausių moksliszky isztirimų ne padarė tokio triukszmo lygiai mokslinczių eilėse, kaip ir terp paprastų žmonių skaitanczius laikraszczius ir knigas, kaip pagarsintas

Windobonos universiteto profesoriaus, Schenko, kad jis susekė būdą, kaip priversti motiną gimdyti tokios lyties vaikus, kokios lyties kas nori. Daugelis mokslinczių Schenkui nepa-

tikėjo, bet buvo tarp jų ir tokie, kurie pripažino kad tai yra galima. Budas vienog kaip priversti motiną gimdyti atsakanczios lyties vaikus ilgai nebuvo žinomas, dabar tik profesorius Schenk, savo iszleistoj knygutėj vokiskzkoj kalboj, turinczioj 109 puslapius, placziaus apie savo tyrinėjimus ant tos dirvos apraszo, iszreiszkia, ant ko remiasi lytis motinos nesziojamo vaisiaus; kad lytis veikiaus remiasi ant motinos maisto, tą Schenk apgarsino isz syk, tikt ne apraszē to placziaus, dabar iszleistoje knygutėje apreiszkē tą jau kiekvienam suprantamoj formoj. Viskas czia remiasi ant to, kad ant užlaikymo žmogaus gyvasties neatbutinai reikia maisto, kuriame pamatinē medega yra baltymys. Baltymys vienog, patekęs į žmogaus organizmą, ne visas jame pasilieka, dalį jo organizmas pats praszalina. Žmonės įpuolę į teip vadinamą cukrinę ligą mažiaus sunaudoja baltymo, tokių ligonių organizmas daugiaus tų medegų iszmeta negu visai sveikų ypatų. Moterys serganczios cukrine liga paprastai gimdo tikt mergaites. Isz to, mums rodosi, kiekvienas numano, kad ant to, idant moteris gimdytų vyriskos lyties kudikį, reikia motinos organizmui suteikti daugiaus baltymo, kurio dalis eina ant maitinimo nesziojamo vaisiaus, taigi reikia motiną maitinti tokiu maistu, kuriame yra daugiausiai baltymo. Bet kaip sako Schenk, maistą reikia taikyti prie individualiszkoj ypatybių organizmo kiekvienos moteries. Apie

tą reikia rupintis tikt pirmuose trijuose mėnesiuose, kada moteris paszoja neszczia, taigi tikt tolaik, pakol vaisiaus lytis dar neiszsidirbo, kada gi jau sykį iszsidirbo, tą syk žinoma, jau jo perkeisti negalima. Ant pareimimo savo teorijos Schenk nurodo atsitikimus isz savo tyrinėjimų, kokius jis darē per 20 metų. Viena moteriskē, maityta pagal Schenko nurodymą, szezis kartus visada gimdē vyriskos lyties kudikius, septinta gi kartą, kaip tikt to neprisilaikē, jau gimdē mergaitę, ko paprastu atsitikimu negalima iszaiszkinti. Toliaus Schenk nurodo ant to, kad metuose, kada žolē neužauga ir gyventojai, negalēdami iszmaityti, pjauna daugiaus galvijų ir miata mėsa, kurioje daugiaus yra baltymo negu augmenų maisto, paprastai daugiaus užgema vaikų negu mergaiczių, kas gal paeiti tikt nuo to, kad tokiuose bado metuose neszczios moterys, valgydamos mėsą, daugiaus organizmui suteikia baltymc, daugiaus jo sugriebia ir nesziojamas vaisius. Schenkui priesztarauja daugelis mokslinczių; todėl sziądien per anksti dar butų spręsti apie tikrą vertę jo isztyrimų. Tas gal pasirodyti tikt toliaus, kada tokiu jau isztyrimu užsiims ir daugiaus mokslinczių. Kiekvienas isztyrimas lygiai geras, kaip ir klaidus visada turėjo lygiai prieszus, kaip pritarėjus, bet apie tikrą vertę nieks isz syk ne gal spręsti – tas pasirodo tikt isz czielų eilių faktų, surinktų per ilgas metų eiles.

NAUJAUSI ISZRADIMAI.

Svarbiausiu isz szių dienų iszradimū yra iszrastas pradinės mokslainės mokintojaus isz Galicijos, Szcepaniko, tolmatis, taigi prietaisa, su

kurios pagelba galima matyti viską isz labai toli. Prietaisą tą savo Szcepanik praminē t e l e k t r o s k o p u. Jeigu viskas teisybē, ką apie tą

naują iszradimą raszo vokiszki laikraszcziai, tai vertė jo nebus mažesnė už te'egrafą: telegrafas pernesza rasztą į visus svieto krąsztus, ir tai akiesmirksnije, telektroskopas iszneszioja teipjau paveikslus žmonių, vietu, triobų ir visko, kas yra paskirtoj vietoj. Patsai iszradėjas sako, kad ant labai didelių tolumų jis savo prietaisos neturėjo progos iszbandyti ir todėl tuom tarpu negali pasakyti, ant kaip didelių tolumų isz jos galima pasinaudoti. Paveikslai visokių vietų atsimszsa veidrodije, jeigu tik vieta sujungta su veidrožiu elektriskais dratais. Vokiszki laikraszcziai sako, kad pasinaudojant isz prietaisos Szczepaniko, laikraszczių ir laiszky nereiksę visai siuntinėti ten, kur bus parengta ta prietaisa: užteks prikabinti laikrasztį ant prietaisos ir daleisti jai atlikti savo darbą, o laikraszcziuo iszstis as numeris ar oa laiszkas atsimszszęs abonento kambarij atsakancziai prietaisytame veidrodije teip, kad juos galima bus skaityti, kaip ir kad jie būtų skaitancziuo rankose. To neužtenka, skaitantis laiszką matys czia kaip gyvą atsimszszusį raszancziuo paveikslą. Iszradėjas pats sako, kad jo prietaisa reikalauja visokių pagerinimų. Varszavos laikraszcziai ant to pranesza, kad tą Szczepaniko prietaisą pagerino jau, ar gal iszrado geresnę, sunus redaktoriaus lenkiszko laikraszcziuo „Gazeta swiąteczna,“ labjansiai isz lenkiszky laikraszczių po Lietuvos kaimus iszsiplatinusio, Kazimeras Proszynski, technikas, gyvenąs mieste Liege, Belgijoj. Proszynski iszbandė savo padirbtą prietaisą, kurią praminė t e l e f o t u, redakcijoj Varszavoj iszeinaczio lenkiszko moksliszko laikraszcziuo „Wszechsviat“. Bandymai, kaip apraszo Varszavos laikraszcziai, buvo pasekmingi. Specijalistai pripažino iszradimui didelę vertę, nors suprantama, negalėjo daryti bandymų ant didelių tolumų.

§. Tasai pats Szczepanik, iszradęs budą, kaip lengvai galima austi visokius paveikslus ant audimo. Iszauستي ant audimo paveikslai iszrodo teip

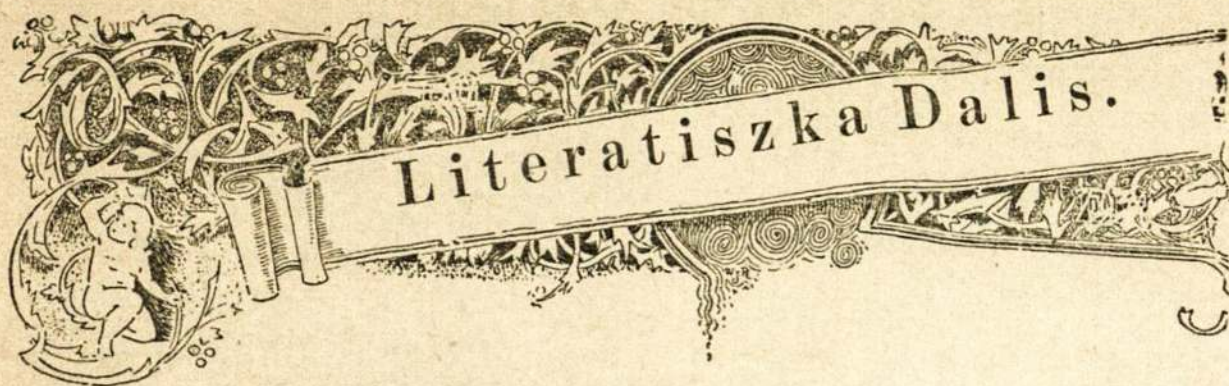
grązus, kaip kad padaryti ant popieros arba tepliorijų nuteplioti. Ant to iszradimo jau Szczepanik iszsidirbo patentus ir didelius pinigus nuo vokiszky fabrikantų už pasinaudojimą isz to iszradimo ima.

§. Londone atsitiko bandymai su nauju orlaiviu, paskirtu ant lekiojimo prieszais vėją. Iszradėju to naujo orlaivio yra angliskas inžinierius Budte. Bandymai pasirodė geri. Rods vėjas buvo ne per didelis, bet padirbtas orlaivis lengvai yrėsi priesz vėją. Tuom tarpu bandymus atliko tik su modeliumi. Ar teip jau lėks priesz vėją ir didelis orlaivys, kaip lekė modelis, to dar nė patsai iszradėjas negali ispėti.

§. Inžinierius Amelung iszrado budą kaip padirbti naują, nedeganczią del triobų statymo medegą isz visokių iszmetų. Medega ta tinka ne vien del triobų statymo bet ir del visko, ant ko vartoja sziaudien: medį, akmenį, plytas, popierą, geležį ir t. t., taigi isz jos galima dirbti rakandus, kaip ir isz medžio, iszdrožti stovylas, kaip isz marmulo, statyti triobų sienas ir t. p. Iszmetas, isz kurių nori padirbti tokią medegą, kaip antai: sziaudus, medžių druožles, smiltis arba kitokias, palaisto su Amelungo iszrastu skystimu, teip kad perszlaptu, tokią teszlą reikia sudėti į kvarmas, drucziai suspausti, iszėmus isz kvarmų iszdžiovinti, tada apturėsi reikalingą medegą, kurią galima obliuoti, taszyti, drožinėti. Ji lengva, iszlaiko labjaus szilumą, lengvesnė ir pigesnė už medį. Triobos isz tokios medegos pastatytos esą daug sziltesnės negu medinės arba murinės ir jos neušidega.

§ Inžinierius Weinguist isz miesto San Francisco, Californijoj, padirbęs biciklį paskirtą ant važinėjimo ne ant žemės, tik ant vandens. Bandymus atliko San Francisco porte ir tie pasisekė. Biciklis plaukė su greitumu po 20 mylių ant valandos, taigi su greitumu greicziausių garlaivijų. Padirbtas tas biciklis isz aluminium ir plieno, taigi lengvesnis už biciklius, kuriais važinėjame ant sausumos.

NAKTYS

Edvardo Youngo.

vertė Laurynas Ivinskis, sutaisė į spaudą Jr. Jonas.

NAKTIS PIRMOJI.

Pabaiga.

Žmogus laiką busentį silpnai tik supranta,
Išmintij ar neprote greitai vylių randa.
Labjaus apsigau'n' tas, kurs neveizd' kaip gal klotis,
Kaip sakiau, nusiminims gal po džiaugsmų stotis.
Jug silpnoms akims toli n'įstengia matyti,
Protas, kas bus ryt', poryt' negal numanyti.
Laikas busentis apklot's skraiste miglų stora,
Per ją toliaus regeti veltu keliam' norą.
Laikas plusta mums laszais į amžybės szalį,
Kiekviena jo valanda tur' užkeiktą dalį.
Ir kad tas laik's ateitės lyg užkerēt's tyli,
Galim' paskęst bet kada į amžybės gylį.

*

*

Žmogus liuosą valdžią tur duotą prigimimo;
Visad' gal palikt szventu per atsivertimą.
Kodėl tęsia ir dėl ko nepraded' sziądieną?
Leidžia brangias valandas viena paskui vieną.
Koks neprotas! kaip didis žmogaus paklydimas,
Kaip n'iszmanus ant rytoj' jo atsidėjimas!
Kame rytojus, ant ko nori atsidėti?

Kaip daugeliui rytoj' yr' kapai pažadėti.
Ant to, kurs tiek apgauna, kur gero nematom,
Kaip ant kokios tvirtybės labą viltį statom.
Teip neįtant, bepročiai mirštam laukiant rytą
Tau, Adomai, pirm' kapų buriau laimę kitą.

*

*

Terp visų žmonių yra paklydimas kelias:
Geri darbai vis tolyn, ant rytojaus kelias' ?
Pataisyti gyvatą daugums turi norą,
Ir jau šiandien' garbina ateinančią dorą.
Bet pikta savmeilė vėl tik į vylių traukia,
Už busencią šventybę pagyrimo laukia.
Gražu yra, kad žadam, bet tik laiką dildom,
Jeigu prižadų šventų nusprendę nepildom.

*

*

Kolaik sveikas ir pakol jaunos žmogaus dienos,
Nenor' atmint ant laiko busiančio nė vienas.
Bile šiandien yr' gerai, apie ryt', kaip dedas'
Kiekvien's jaunas protingu, iszmintingu vedas'.
Trisdeszintuos tik metuos', praded' abejoti,
Mislyt apie praeitę, ateitės bijoti,
Ketvirtoje deszintij keiczia budą savo,
O penktoje gailisi, kad ilgai vėlavo.
Jau tvirtai nor' atsiverst, lemtai žad' gyventi,
Keta dorą guodoti, nedorybių vengti;
Ir vėl tai iszpildyti atided' ant ryto,
Bet smertis staiga užpuol' ant neatmainyto.
Teip vis atbulu žingsniu einam atsidėję,
Brangų laiką gaiszinam, nieko nepradėję.
Kiekviens isz mus vis kasž'-ko begyvendams laukia
Kolaik mirtis gyvybės siulą nenutraukia.

*

*

Žmonės net ligoj, varguos linksmybes atjaučia,
Kada giltinė aplink savo tinklais siaucžia.
Rods nuo pikto mus niekas kartais ne'tvarytu,

Žmogus myrių regėdams rod's nesitaisytu;
Bet atsipeikst', pajunta tuoj atmainą gaudžią,
Kada anoj' į savo jį prieglobstį spaudžia.
Draugai, gentys, prieteliai mus apleidžia, mirszta,
Verkiam, raudam jų, kolaik mintis neužmirszta.
Bet nurimstam tuoj, rod's jų buvom nepažinę,
Lyg užmirsztam perkuną, gaisrą užgesinę.
Kaip paukštelio pėdsakis ore nesilaiko,
Kaip greit debesų palszų miglos prasidraiko,
Kaip vandenys, praėjus laivui, greit' aptyksta,
Teip greit' atminims mirties pas žmones pranyksta.
Rankos, kurias lavonui grabe kryžium dėjo,
Yr' tos pat, ką prietelius meilėj' glamonėjo.
Gailestis po aszarų praein' praliejimo . . . .
O, Adomai! prie tavęs kreipiu atminimą!
Asz per meilę į tavo kapus atsitraukiau.
O, Adomai, kokią tai gailestį sulaukiau.
Jeigu verkciau nuo pradžių, kaip tik praded' temti,
Rudens naktys aszarų n'įveiktu iszsemti.
Vieversėli, vieversy, paukšteli mažyti,
Padėk giesmėms man szirdį da labjaus gaudyti.
O! girdžiu jau, kaip praded' lyg verkdams giedoti,
Nors dabar gal galėsiu gan' atsiraudoti!
Laksztingale, prie tavęs da kreipsiuos', praszysiu: —
Žalią girią su tavim naktij atlankysiu,
Giedosiva abudu — prie tavo cziulbesių,
Ir asz aimanus szirdies raudanczios pridėsiu.
Auszra teka ir dangus priim' balsą tavo,
O nuo manęs, kas gyvas atsuk' ausį savo.
Buvo žyniai garsingi, — jiems giedot nutiko,
Jujų vardai ant amžių pagerbtais paliko.
Homers, Milton's, kuriuos asz negaliu pasiekti . . .
Jiejie mirė, mirszt' viskas, — tik amžybė liekti.

Poniklos vargamistra.

Apysakėlė H. Sienkiewicz'iaus. Vertė Sel.

Sniegas buvo sausas, girgzdantis ir neperdaug gilus, o Klenys turėjo ilgias kojas; taigi ėjo smagiai keliu iš Zagrabių į Poniklą. Ėjo kas kart sparciau, nes šaltis darėsi vis didesnis, o jis buvo apsirengęs biznai: trumpu žiponu, dar trumpesniais kailinėliais ant viršaus, juodomis kortinėmis kelinaitėmis ir plonais lopytais čiabatais. Apart to, rankoje turėjo obojų*), ant galvos kiau- rą skrybėlę, pilve porą stiklelių ara- ko, širdyje džiaugsmą, o dvasioje di- deles prie to džiangsmo priežastis. Szitai sziądie iš ryto pasiraszė su kanauniku Krajausku ant kontrakto kaipo busentis Poniklos vargamistra. Jis, kurs ligszio! valkiodavosi, kaip koks cigonėlis, iš karcziamos į kar- cziamą, iš vestuvių ant vestuvių, iš prekymeczio ant prekymeczio, iš atlaidų ant atlaidų, jieszkdamas uždarbio ant obojaus arba ant vargo- nų, ant kurių savu keliu grajijo ge- riau už visus aplinkinius vargamist- ras, turėjo dabar pasilikti ant vietos Ponikloje ir pradėti „statkauną“ gy- venimą po „locnu“ stogu. Namai, darzas, szintas penkesdeszintis rub- lių per metus, kiti prie progos įėj- mai, rimtumas asabos, lyg pusiau dvasiszkos, užsiēmimas ant Dievo garbės – kas to nepaguodos? Nese- niai dar, bet koks Motiejus Zagra- biuose arba Ponikloje, bile turėjo keletą margų, laikė pona Klenį už vėjavaikį – dabar žmonės priesz jį ke- pures keldinės. Vargamistra – ir dar tokioje didelėje parapijoje — tai ne sziaudų kulelis! Seniai jau Klenys

troszko dvasioje tos vietos, bet kol senis Mielnickas gyveno, nebuvo ko mislyti. Pirsztai seniui stingo, ir prastai grajijo, bet kanaunikas nebu- tu jį už tai atstatęs, nes pergyveno drauge dvideszintį metų.

Bet kad senį įspyrė kanauniko „Szirvoji“ teip stipriai į pilvą, kad į tris dienas pasimirė, nedvejojo po- nas Klenys praszyti kuaįgo vietos, o kanaunikas nedvejojo jos jam duoti, nes geresnio vargamistros nebutu ga- lėjęs nė mieste rasti. Iš kur pas Klenį atsirado toks „buklumas“ prie obojaus, prie vargonų ir prie visokių kitų instrumentų, ant kurių grajijo, sunku buvo žinoti. Nepaveldėjo to nuo tėvo, nes tėvas, kurs užango Za- grabiuose, tarnavo jaunystėje kariu- menėj, o ne muzikoje, ant senatvės virves iš kanapių vijo ir grajijo tik- tai ant pypkės, kuri jam visados ky- szojo iš usų.

O jaunasis nuo mažens klausėsi tiktai, kur grajija. Vaikiszcziau dar budamas eidavo „minti“ Poniklos Mielnickui, kurs matydamas jame to- kį norą, rodė jam ant vargonų. Ir po trijų metų Klenys geriau grajijo už Mielnicką. Paskui, kad kartą atėjo į Zagrabių kasžin kokie muzikantai, pabėgo su jais. Valkiojosi su ta kompanija isztisus metus, Dievas ži- no kur, grajijo turbut, kur papuo- lė: ant prekymeczinių, vestuvių ir po bažnyczias; tiktai, kad draugai pasi- metė arba iszmirė, sugrįžo į Zagra- bins, nuskuręs, kaip bažnyczios pelė, sukudęs – ir gyvendamas, kaip pauk- sztis ant szakos, grajijo toliau, kar- tais žmonėms, kartais Ponui Dievui.

*) obojus --- muzikiszkas instrumentas.

Ir nors žmonės vadino jį „valkata“, tapo garsus. Sakydavo apie jį Zagrabiuose ir Ponikloje: „Klenys, tai kaip Klenys! Ale kaip ims grajinti, tai ir Dievui neliudna ir žmogui net silpna darosi!“ O kiti klausinėjo: „Bijok Dievo, pone Kleny, kokias tamistą plynia sėdi?“ Ir iš tiesų sėdėjo plynia tame nusūsėlije su ilgomis kojomis. Dar kada Mielnikas buvo gyvas, jis užvaduodamas jį per dideles šventes ir atlaidus, kartais užsimirsdavo visišškai prie vargonų. Pasitaikydavo tas ypacz per vidurį sumos, kad žmonės įsimelsdavo jau bažnyčioje, kad smilkalai pasklysdavo po visur, kad išigiedodavo viskas, kas gyva buvo, kad pats Klenys išigrajindavo, o dievmaldystė, drauge su skambėjimu varpų ir varpelių, drauge su kvapu miros, gintaro ir kvepiančių žolių, su mirgėjimu žvakių ir blizgėjimu monstrancijos, teip patvindavo žmonių dvasiose, kad visa bažnyčia rodėsi keliasi ant sparnų augštytyn. Kanaunikas, tai nuleisdamas, tai keldamas tuomet monstranciją, merkdavo iš susijudinimo akis, o ponas Klenys tą patį darydavo ant choro, ir rodydavosi jam, kad vargonai patys grajija, kad balsai švininių dudų keliasi kaip vilnys, plaukia kaip upės, liejasi kaip lietus, sunkiasi kaip szaltiniai, varva kaip laszai, kad pripildo visą bažnyčią, ir po skliautu, ir priesz altarių, ir kamuoliuose smilkalų, ir saulės szviesoje, ir žmonių dusziose – vieni baisus ir iszkilmingi, kaip griaustiniai; kiti, kaip žmonių giedojimas, gyvais žodžiais kalbantieji, tretis saldus, smulkus, iszbarstyti kaip karolėliai arba laksztingalės ringavimai. Ir po miszių lipdavo žemyn ponas

Klenys apšvaigęs, su blizgancziomis, lyg iš miegų akimis – o kaipo prastas žmogus, sakydavo ir mislydavo, kad nuvargo. Kanaunikas zakristijoje kisdavo jam truputį skatiko į ranką, truputį pagyrimų į ausį, o jis eidavo į tarpą žmonių, ką kuszėdavo priesz bažnyčią – ir ten jau imdavo priesz jį kepures, nors jis gyveno „ant kampo.“ Zagrabiuose visi stebėjosi iš jo begalo.

Vienog ponas Klenys vaikscziojo priesz bažnyčią ne delto, kad iszgirsi: „Ei, žiurėkite, Klenys eina!“ --- bet delto, kad pamatyti tą, kas buvo jam mieliausia Zagrabiuose, Ponikloje ir visame sviete, tai yra paną Olką, dukterį stogiaus*) iš Zagrabių. In-sisiurbė jam ji kaip dielė į szirdį, ir savo akimis, kaip diementai, ir savo skaiscziu veidu, ir savo lupomis kaip vyszmos. Pats ponas Klenys, retose valandose, kuriose matydamas, kad stogius jam jos neduos, mislijo, kad geriau ją pamesti, jausdavo su baimė, kad to padaryti neįstengs – ir labai susirupinęs sakydavo sau: „Ei! tai *ilindo! replėmis neisztrauksi.“ Del jos teipgi turbut austojos valkiotis, del jos gyveno, o kad grajijo ant vargonų, mislijo, kad ji jo klausosi, ir grajijo gražiau.

O ji, pamylėjusi jo „buklumą“ prie muzikos, pamylėjo jį paskui del jo paties – ir buvo jai tas ponas Klenys mieliausias už visus, nors turėjo veidą keistą, juosvą, akis lyg ruku užėjusias, trumpą žiponą, dar trumpesnius kailinėlius ir kojas teip ilgas ir laibas, kaip gandras.

*) stogius --- žmogus, ką stogus dengia.

Bet „tėtis“ stogius, nors teipgi tankiausiai kyszianiuose vėją neszioldavo, nenorėjo duoti Olkos Kleniui. „Merginos – sakydavo sau – kožnas dairosi; kam jai turi toks Klenys rankas riszti?“ Ir nenorėdamas leisdavo jį į namus, o kartais visai neleisdavo. Bet kad senis Mielnickas numirė, atsimainė viskas iš sykio. Klenys, padaręs kontraktą su kanauniku, nuėjo ant tų pėdų pas stogių, o ans jam pasakė teip: „Nesakau, kad kanecz turi tuojau kas buti, bet ką vargamistra, tai ne valkata!“ Ir užprasęs jį į gryczią, pavaiszino araku ir priēmė kaip sveczią. O kad atėjo Olka, džiangėsi drauge su jaunaisiais, kad Klenys tapo ponu, kad turės namus, darbą ir kad po kanaunikui bus didžiausia asaba Ponikloje.

Perbuvo tada Klenys pas juos nuo pietų iki vakarui su dideliu savo ir Olkos džiangsmu ir dabar szit, grįžo į Poniklą, per girgždantį sniegą, prie szviesos nusileidusios saulės.

Ejo szaltyn, bet jis ant to nepaisė, tik ėjo kaskart smagiau, o eidamas mąstė apie szią dieną, apie Olką, ir buvo jam szilta. Laimingesnės dienos gyvenime stacziai neturėjo. Per tuszczią, bemedį kelią, terp užszalusių pievų, užklotų sniegu, blizganczių raudonai ir mėlynai vakare, neszė savo džiangsmą, lyg skaistų žiburį, kurs turėjo jam žibinti tamsybėje. Atminė ir svarstė viską, kas atsitiko, taigi ką kalbėjo su kanauniku ir kaip pasiraszė po kontraktu ir ką sakė stogius ir Olka. Ji, kad ant valandos pasiliko vieni, pasakė jam teip: „Man vis tiek! Asz paskui poną Antaną ir be to, nors už marių eicziau,

bet tēcziui teip geriau!“ -- O jis pabucziavo jai iš didelio dėkingumo ir susimaiszymo į alkunę, sakydamas prie to: „Lai Dievas užmoka Olkai, ant amžių amžinujų, amen!“ -- Ir dabar, kad apie tai atsiminė, gėdijosi truputį, kad jai pabucziavo į alkunę ir kad teip mažai pasakė, nes jau tē, kad bile tik stogius pavelytu, eitu išz tiesų paskui jį ant kraszto sviesto. Tokia gera mergaitė! – Ir dabar szit, eitu su juo tuo tuszcziu keliu, per sniegą. -- „Aukse tu mano gyvas! – pamislijo Klenys: --- kad teip, tai busi ponia!“ --- Ir ėjo dar sparcziau, net sniegas girgždėjo balsiai. Bet neužilgo pradejo vel mislyti: „Tokia žmogaus neapleis.“ Ir pajuto didelį dėkingumą. Jeigu išz tiesų Olka butu dabar prie jo, jau neiszturētu: sviestu savo obojų ant žemės ir prispaustų ją, kiek yra sylos kauluose, prie krutinės. Nekitaip turėjo padaryti priesz adyną -- bet tai vis teip: kaip reikia ką padaryti arba pa-akyti išz szirdies, tai „vat, žmogus kvailas ir liežuvi tur’ medinį.“ Ei, lengviau grajinti ant vargonų! Tuo tarpu auksinis raudonas ruožas, kurs lig sziam laikui szvietė ant dangaus vakaruose, mainėsi pamaži į auksinę juostą, į auksinį siulą ir ant galo užgeso. Pasidarė tamsu, ir žvaigždės užmirgsėjo ant dangaus, teip asztriai ir sausai žiurėdanos ant žemės, kaip paprastai žiemos laike. Szaltis griebė smarkiai ir pradėjo žnybti ausis busencziam Poniklos vargamistrai, taigi, žinodamas gerai kelią, pasiryžo ponas Klenys eiti stacziai, pievomis, kad greicziau sugrižtu namo.

Po valandos juodavo jau ant lygių, snieginų laukų -- augsztas, juokingai iszrodas. Atėjo jam ant mislies kad užgrajinti truputį, kad sutrum-pinti laiką, kol pirsztai nesugrubs. Ir padarė, kaip pamislijo. Balsas obojaus atsiliepė naktije ir tuszumoje keistas, nykus, lyg truputį persigan-dęs tų baltų liudnų laukų. O skambėjo tuo keiseziau, kad Klenys graji-jo vienus smagius daigtus. Nes da-bar atsiminē, juog po vieno ir antro stiklelio pas stogių pradėjo grajinti ir giedoti, o Olka pritarė jam plonu balseliu. Tas pacias dainas norėjo da-bar nugrajinti, ir pradėjo tą, nuo ku-rios ji pradėjo:

„Iszlygink, Dieve, kalnus su klo-
niais,

„Lai buna lygu!

„Atvesk man, Dieve, mano mieląjį,

„Atvesk jį anksti!“

Stogiui vienog nepatiko ta daina, nes jam pasirodė „prasta“ -- ir liepė jiem giedoti poniszkas. Tada pra-dėjo kitą, kurios Olka iszmoko Za-grabiuose:

„Iszjojo pons Liudviks medžioti,

„Paliko Aliutę namų daboti.

„Pons Liudviks namo parjojo,

„Muzika drožė, Aliutė miegojo.“

Ta stogiui labiau patiko. Bet kad prasilinksmino, daugiausiai juokų turėjo prie „Žalio uzbono.“ Mer-gaitė toje dainoje, pirmneg pradeda juoktis, isz pradžių verkia ir aimanuoja sumuszto uzbono:

„Mano žalias uzbonas,

„Sumuszė jį ponas!“

O ponas, -- pradeda ją raminti:

„Neverk, mergele, neverkgi

„Szit pinigai už uzboną - tai imkie!“

Olka traukdavo kaip galėjo, il-giau: „Mano žaaaalias uzboonas!“ o paskui imdavo juoktis, o Klenys atitraukdavo lupas nuo obojaus ir atsakydavo jai, kaip ponas, didei ruscziai.

„Neverk, mergele neverkgi...“

Ir dabar, naktije, atsimindamas apie tai, grajino linksmai: „Mano ža-lias uzbonas“ -- ir szypsojosi dar da-bar, ant kiek pavelijo jam lupos, už-imos putimu į obojų. O kad szaltis buvo didelis ir lupos jam szalo prie instrumento, o pirsztai visai sugrubo, taigi po valandos nustojo grajinti ir ėjo toliau, truputį uždusęs ir su vei-du ruke, kurs darėsi isz jo kvapo.

Po nekurio laiko nuvargo, nes ne-apsirokavo su vienu daigtu, butent kad sniegas ant pievų yra gilesnis ne-kaip ant iszvažinėto kelio ir kad ne-lengva traukti isz jo tokias ilgas ko-jas. Apart to pievos nekuriuose vie-tose buvo įdubę ir per tuos įdubimus reikėjo bristi iki kelių. Klenys pra-dėjo dabar gailėtis, kad pametė kelią, nes ten galėjo atsitaikyti koks veži-mas į Poniklą.

Žvaigždės mirgsėjo kaskart aszt-riau, szaltis darėsi kaskart smarkes-nis, o ponas Klenys net sukaito. Vienog kad kartais papusdavo vėjas,

buvo jam labai szalta. Mėgino vėl dar užgrajinsiu: „Mano žalias uzbo-grajinti, bet turėdamas burną už-nas.“
kimsztą, varginosi dar labiau.

Ant galo pradėjo jausti, kad jis yra vienas, atsiskyręs nuo visų. Aplinkui buvo teip tuszczia ir tylu, kad Klenys net stebėtis pradėjo. Ponyk-loje laukė jo szilti namai, bet jis mis-lijo apie Zagrabių ir sakė sau: „Ol-ka eina gulti, bet ten, dėkui Dievui, gryczioje szilta!“ Ir ant tos mislies kad ten Olkai teip szilta ir szviesu, džiangėsi gera szirdis pono Klenio tuo labiau, juo labiau pacziam buvo szalta ir tamsu.

Pievos pasibaigė ant galo ir prasi-dėjo ganyklos, ezia ir ten apaugusios kadugiais. Ponas Klenys buvo jau teip nuvargęs, kad ėmė jį didelės no-ras atsisėsti su savo obojum ties bet kokiu tyliu kelmu ir atsilsėti. Bet pamislijo: „Suszalsiu!“ ir ėjo to-liau. Ant nelaimės ties kadugiais, teip kaip patvoriais, darosi kartais pusniai. Klenys, perėjęs jų keletą teip nusikankino, kad ant galo pas-a-kė sau:

— Sėsiu. Jei neužmigsiu, tai ir gaidos dainelės: „Mano žalias uzbo-nesuszalsiu, o kad ne užmigti, tai sau nas“....

Ir atsisėdęs pradėjo vėl grajinti — ir vėl nykus balsas obojaus atsiliepė nakties tylumoje ant sniegu. Bet Kleniui antakiai merkėsi kaskart lab-jau ir gaida „Zaliojo uzlono,“ silp-dama ir tildama, nutilo ant galo vi-siszkai. Gynėsi vienog dar nuo mie-go, jautė viską, mislijo dar apie Ol-ką, tiktai jautėsi kaskart labjau atsi-skirusiu nuo žmonių, lyg užmirsztu, ir pradėjo stebėtis, kad jos prie jo nėra toje tylumoje ir toje naktije.

Pradėjo murmėti:

— Olka, kur tu?

O paskui dar kartą atsiliepė, lyg ją szaukdamas:

— Olka!....

Ir obojus iszslido jam isz sugrubu-sių rankų.

O ant rytojaus auszra apszvietė jį sėdintį su obojum prie ilgų kojų ir jo pamėlynavusį veidą, lyg iszgąsdintą ir podraug lyg klausantį paskutinės

gaidos dainelės: „Mano žalias uzbo-nas“....

GALAS.

Vietiniai Rupescziai.

Svetimžemiai akyse amerikiečių.

Užtėmyta, jog laike kelių paskutinių metų, ne vien Amerikos darbininkai pradėjo neužkęsti ateivių, bet ėmė niekinti juos ir perstatytojai kompanijų, kurie įsiazsali anuos parviliojo. Kompanijos ateivius į czion kvietė, su jų pagelba anglių aprubiuose pergalėjo drutas darbinikiskas organizacijas (Knights of Labor), numuszė „ad minimum“ dienos uždarbį, pažemino darbiniką ir, kas arsziausiai, teip jį suvargino, sukankino, jog tas negreitai atsipeikės. Kada laike pastarųjų penkiolikos metų imigracija neiszpasakytai pasididino, kompanijos pradėjo visur atidarinėti naujas mainas, brėkeriai dygo kaip grybai drėgnij. Ateivis pigiai del kompanijų iszmuuszė szaftus, pigiai pastatė brėkerius, pigiai kasė anglis. Seniai praėjo tie blogi laikai del anglių savinikų, kad buvo menkai darbinikiskų rankų ir kad reikėjo laikyti krautuvėse tukstanczių tukstanczius tonų anglių del „zoposto“. Sziądien kompanijos del „zoposto“ laiko brėkerius, prie kurių visad darbinikų prisikimszė. Reikia anglių, paleido brėkerius, nereikia, sustabdė. Reikia daugiaus, ilgiaus padirbo, reik menkiaus, padirbo tik treczdaļi laiko. Prie tokios bet politikos yra kompanijoms gerai, nes darbinikas neiszvaziuos, o antra,

nieko neturėdamas, negalės straiknoti, visad bus po kompanijos valdžia. Skaitant, kad didžiausioji dalis brėkerių dirba tik 3 dienas per sanvaitę, o kada nekada tik 2; skaitant laiką pataisymų ir sustabdymų be priezasties brėkerių; skaitant sužeidimus, ligas ir szejp visokias priezastis, kada darbinikas nebeeina į darbą; iszpuls, kad vidutiniszkai darbinikas anglekasyklose dirba per metą dabartiniame laike tik 135 dienas, po tris bertainius laiko arba po 6 valandas ant dienos (viso 810 valandų per metą). Tokis darbas, prie menkos sziądienės mokesties jiems kaip tik, kaip tik duoda misti. Geriausius pelningiausius darbus prie anglių gauna paprastai cziagymiai. Ateiviams lieka darbai menkiausi. Musų darbinikas tankiai dirba už 75 c. ant dienos, skaitant pilną anos laiką. Isz kur tasyk, klausiu, gali jis dailiuose namuose gyventi, dailiai rėdytis pats ir aprėdyti savo paczią ir vaikus, isz kur gali gerą, sveiką maistą gauti, kad kompanijos jiems, isz savo „sztorų“, tankiai pasitaiko, nē maiszelio miltų neduoda ant duonos, sakydamos, kad neturi nieko uždirbęs.

Toks yra padėjimas. Mes jį suprantame labai gerai ir nepurijame suvis ant amerikiečių, kad mus atei-

vius į szitą szalį vien del savo naudos priėmė, kad mums neduoda užtekinao darbo, kad darbe stato mus ant paskutinių vietų, nepurijame už tat, bet turime tiesą reikalauti, kad jie mus neniekintu kaip žmones, kaip tautą, o ypatingai, kad neduodami mums dirbti ir uždirbti, nesityciotu, jog mes esame biedni, menkai valgom ir netikusiose bakužėse gyvenam.

Paskutiniame laike amerikiszkoj presoj ne vienur pasirodė ant italiszkos ir slovėniszkos tautos, prie kurios ir mus lietuvius priskaito, szlyksztus paszkviliai. Vienu isz didžiausių bus tas, kurs isz priezasties Latimero bylos buvo spaudintas „Century Magazine“ už Apriliaus mėnesį. „Pirmutiniai ateiviai isz Slovakų, Polekų, Lietuvių, Italų ir Sicilų, sulyginant, buvo gana apszviesti — raszo Century Magazine — bet ilgainiu, ypatingai paskutiniame deszimtmelij, tų tautų ateiviai pradėjo į szią szalį (Amerikos) eiti teip neapszviesti, kad jie yra pavojingesni Amerikos politikai, nei iszvyti Kiniečiai. Jie ne tik kad pasirengią yra dirbti už prekią, už kurią angliszkai kalbą žmonės turėtu mirti badu, bet apart to yr' pilni burtų ir žmogžudžiai (murderous), o jei pasitaikė ant ko supykti, tuoj kėsinasi prieszui atkerszinti, padėjus po jo gyvenimu dinamitą.

„Gyvena jie — raszo toliaus tas laikrasztis — „szantėse“. Kiekvienoj „szantėj“ buna nuo 6 iki 12 vyrų. „Szantes“ tas stato patys, tankiai isz vogtų nuo kompanijos lentų. Zovieskai prie langų ir durijų teippat tankiausiai yra vogti. Langai nelygus, durys vienos atsidaro į vidų, kitos į lauką. Viduryj lovos, stalai,

suolai ir yra paczių sukalti. Aplinkui „szantes“ knibžda kiaulės, parszai, ožkos ir szunes. Vaikų teipgi yra pusėtinai... Vakaraais ateiviai ramiai sznekucziuojasi sustoją arba susėdę aplinkui szantės, — pasakoja vieni kitiems, ką jie girdėjo nuo savo „bodžių“ mainose, kalba apie savo bažnycias ir bažnytines draugystes, o iszmintingesni davadžioja, jog visiems reikia kuonoveikiausiai iszsiimti ukėsystės popieras, kad galėtu balsuoti, nes kitaip „baltieji žmonės“ (suprask anglai) gali juos perbalsuoti ir iszvyti isz szios žemės... Bet sztai pulkas nuo „szanczių“ sprudo į girią ir ten svarsto, kaip galima geriaus atsikratyti nuo to ar kito savo prieszo — daleiskim nuo mainų policijanto arba nuo savo kunigo, kurs persergėdamas jiems ką prieszingo pasakė... „Sztai atėjo diena „pedės“ (mokes ties). Gavę aną, ateiviai mainieriai, kartu su pacziomis, eina į artymą miestelį, kad padėt pinigų į banką arba nusiųsti į tėvynę. Ten iszmaukę po kelias czierkas alaus arba degtinės, traukia per miszką namo, tankiai giedodami. Moteriszkės, kaip tik iszėjo isz miesto, tuoj nusiavė savo kojų apavalus, puspadzių skura mat kasztuoja pinigą; Bet ve, parėjo po pėdei namo. Priesz saulėleidį ant kelio szale „szanczių“ pasirodo bravožo vežimas ir kiekvienas „szanczių“ gyventojų „burding-bosis“ skubinasi nupirkti po vieną arba po kelias baczkutes alaus ant nedėldienio. Tokis „burding-bosis“ arba gaspadorius užlaiko, galima sakyti, savo namuose lyg kokią mažą karcziamą: jam „burdingieriai“ sudeda paskiaus už alų kasztus.

„Kada anglekasyklos dirba visas dienas, po tris bertainius dirbamojo

laiko kas dien, daug pinigų išmoka kompanijos darbininkams laikė „pėdės“ ir tada policijantai ir hospitalės daktaras žino, kad turės daug užsiėmimo, ypatingai jei kurioj isz „szanczių“ yra kriksztynos arba svodba. Izkilmes tokias laikyti penkias ar szeszas dienas yra paprastu daigtu, o laike jų turi atsitikti bent viena užmuszėjystė. Szis mano perstatymas gal tuliems iszrodyti neteisingu, bet tas yra faktu. Viena kart atsitiko man buvoti tulame mainų aprubio miestelij, laike antros dienos Velykų. Vietinė policija praneszė man, kad laike 24 praeitos paros valandų, rasta aplinkinėj kelių mylių 5 ar 6 ne-gyvėlius, kurie, žinoma, buvo užmuszti. „Dead is no good, save the living good“, -- numirėlis buvo negeras, reikia gelbėti gyvus, paprastai jie sako, o to, galima sakyti, prisilaiko ir vietinė policija, kuri nenori, kad „pavietas butu per daug sunkinamas kasztais už užmuszėjystės bylas“. Tankiai nedėlios dienomis yra daneszama isz artymų „peczių“ į miestelij, kad toj ir toj vietoj atsitiko „szlykszti žmogžudystė“. Coroner daktaras, paėmęs prisiektuosius, važiuoja ant isztyrimo ir iszklausęs „iszmintingų“ liudinikų, kurie visados prisiekia, kad pažvelgtos užmuszėjistėj ypatos laike musztynių suvis nebuvo ne namiej, tik kokiame nors kitame miestelij, už 30 ar 40 mylių, suraszo paprastą isztarmę, kad „tokis ir tokis žmogus likos užmusztas per ypatą ar ypatas nežinomas“.... Sudai mainų apru-

biuose szįadien paprastai skundžian-czius ir apskųstuosius traktuoja vienai-p, liepdami pusiau užsimokėti kasztus bylos. Draugai visados kasztus atlygina ir tankiai su augsztomis pinigų sumomis savo vientauczius isz nelaimės gelbsti. Iki sziol priezastis tos savytarpinės pagelbos da ner' gerai iszaiszkinta, matyti vienog, kad tie „foreigneriai“ turi del to dalyko susitvėrę paslaptas draugystes, ką ir Lattimero byla aiszkiai parodžiusi...

„Kad Slovakas arba Polekas ateina į Ameriką, tai pirmutinis jo pirkinys yra revolveris. Italias vėl arba Sicilietis perka stilietą. Potam naujai atėjęs „grinorius“ perkas' sidabrinį laikrodėlį, o po tam jau pradeda pinigų czėdyti. Jeigu Slovakas arba Polekas bus dideliai skupus, tai pirkinimą revolverio jis atideda ant kiek paskesnio laiko, o kieszeniuj neszioja tuom tarpu kietą, apvalą akmenį, kurs lengvai gali perskelti žmogaus galvą, o kitame kieszeniuj laiko aprudijusi, paimtą nuo brėkerio, geležgalį“.....

Tokioj szviesoj net trijuose straipsniuose perstato mus „foreignerius“ civilizuoto svieto akyse anas „Century Magazine“ ir kiti Amer. laikraszcziai, iszvesdami konkliuzijas, kad reikia sustabdyti del „Italų, Hunų, Polekų (suprask ir Lietuviių) immigraciją ir apsunkinti jiems iszsiėmimą ukėsystės popierų.

Senos klaidos naujuose užmanymuose.

Kitiems aptykus tverti naują „Tautiszka Susivienijimą“, praėjusiame mėnesij su senu užmanymu atsiliepė Baltimorės „Koperniko Draugystė“. Padavė ji savo „Atsiszaukime į visus lietuvius“ net 11 punk-

tų. Isz tų nevisi yra praktiszki, o keli suvis net neliogiszki.

„Kasa (p. 3) neturi buti pavesta vienam žmogui, bet kiekviena draugystė arba kuopa turi laikyti pas save Susivienijimo pinigus ir turėti sa-

vajį kasierių po kaucija, kurs „dide-
liame reikale, su atsargiu apsvarsty-
mu“ gali pasiūsti paskirtą sumą
del apmokėjimo Susivienijimo reika-
lų“... Kiek kuopų, tiek kasierių,
kiek kasierių, tiek atskyrių organiza-
cijų, o į kruvą kas jas suves? --- jei
teip tautiszkas Susivien. butu surė-
dytas, tai butu gryna anarchija, nie-
kad į tvarką nepareitu. Tą netvar-
ką da padidintu kitas, sekantys pun-
ktas.

„Jeigu kokia nors kuopa nepristotu
ant kokių nors kitų (kuopų) užmany-
mų, tąsyk jie „turi tiesą“ neduoti ant
to reikalo pinigų ir neturi buti sus-
penduota iš Susivienijimo“. -- Iszei-
na, kad kiekviena kuopa yra atskyri
draugystė, turinti savo kasierių ir sa-
vo norus. Kuomi tąsyk yra tas
Susivienijimas? Kam da szaukties' į
Amerikos liet. draugystes, kad prie
to Susivienijimo raszytusi? Asz duo-
cziau „Kopernjko Draugyste“ tokią
rodą: tegul imaginuoja sau, kad ji
yra Centraliszku komitetu visų Ame-
rikos liet. draugysezių ir kuopų, ir
kad tos visos, be jokio iszėmimo, jau
priguli prie tautiszko Susivienijimo;
tegul tik iszleidžia į visas pakvieti-
mus, kad siųstu aukas ant tautiszku
dalykų --- norės kuri siųs, nenorės,
nesiųs, --- kam da formaliszkas prisi-
raszymas, kam atsiszaukimas?

Mieriai to tautiszko Susivienijimo
skamba teip, trumpai sumąstuoti:
„palaidoti numirėlius ir turėti apie-
ką ant naszlaiczių bei siratų, --- pla-
tinti apsvietimą ir tautiszką pasikėli-
mą, --- užtarti ir szelpti Amerikoje ar
kur kitur nuskriaustą tautietį provo-

je ar kokioje kitoj nelaimėj, --- kiek-
viena gerą užmanymą paremti“.

Kurgi czion to „tautiszko Susivie-
nijimo“ tautiszkuomas? --- laidoti nu-
mirėlius, turėti apieką ant naszlai-
czių, užtarti provoancziuos, duoti
didele posmertinę (punktas 7) net iki
1000 dolerių. Tautiszkesnis jau kas
link savo mierių yra dabartinis mus
„Garbingas, Tautiszkas Liet. Am.
Susivien.“, kurs rupinasi apie iszlei-
dimą laikraszczio, iszdavimą knygų,
uždėjimą tautiszko knygyno, skaiti-
nyezių, kurs skiria konkursus del
rasztinikų ir ne vien rupinasi apie
Amerikos, bet ir apie Europos bro-
lius ir jų tarpe platina savo iszduotas
knigas.

Tas Baltimorės Kopernjko Drau-
gystės atsiszaukimas parodo mums tik
anus akvyvus net „iszsiemancipavu-
sių“ lietuvių tarpe apsireiszkianczius
norus: menkai mokant, gauti dideles
posmertines, užtarti provoancziuos
ir... paraszius ant popieros, kons-
titucijoje, kad yra reikalas szelpti tau-
tą, aktualiszka vienog szelpime nie-
ko nedaryti.

Kiekvienas dar, man rodosi, gali
suprasti, kaip tai sunku yra dabarti-
niam Liet. Amer. Susivienijimui isz-
lavinti tarp brolių tautiszkuomo nuo-
mones, už kurių „neva stoką“ už
puldinėja ant Susivienijimo nekurie
karštesni tautiecziai, kad ir jie, tie
„karsztieje“, peikdami dabartinį
Susivienijimą už jo neva netautisz-
kumą, norėdami tverti grynai „tau-
tiszką“, papuolė į tas ne tautiszkas
klaidas, nuo kurių mus Susiv. „Liet.
Amer.“ jau seniai pamažėli atsikratė.

Vietinė Kronika.

§ P l y m o u t h a s. Pabaigoj „Susiv. Liet. Amer.“ spaustuvė,
pereito mėnesio parėjo į Plymouthą kurioj spaudinasi „Susiv.“ organas

„Tėvynė“.

§ S h e n a n d o r i j laikrasztis „Darbinikas“ paliovė iszeidinėjes. Blogi laikai aną prapuldė. --- „Garšas Amerikos Lietuvių“ likosi pernesztu isz Shenandoah'rio į Minersville, Pa., kur iszeidinės ir toliaus tokiame jau formate, kaip kad pirmai ir tokioj pat dvasioj. --- Laikrasztis „Dirva“, iszeinaš Shenandoah'rij, spaudinsis savo j „Dirvos“ spaustu vėj, kuric j bus ir „Garso A. L.“ szaka.

§ D r. S z l i u p a s buvo pada vės užmanymą sutverti keliaujanczią mokslo draugystę, kuri darytu praneszimus tai vienoj, tai kitoj lietuvisz koj kolionioj. Daba tes bet apie draugystę negirdėti nieko.

§ S p r i n g V a l l ē j draugystė „Sunų Lietuvos Didvyrių“ įrengusi liet. knygyną. Negerai tik, kad kni gynas patilpo svetainėje prie „saliu-

no“ arba tiesiog karcziamoj.

§ P h i l a d e l p h i j o j draugystė „Petro Armino“ nutarė kiekviename nedeldienij nuo 2 iki 4 valan dai po pietų laikyti moksliszkas prakalbas. Užmanymas vertas pagyro.

§ M i n e r s v i l l ē j 9 d. Gegu žio buvo losztas pirmą kart lietuvisz kas amatoriszkas teatras. Perstatyta buvo „Amerika Pirtij“.

§ W a t e r b u r y j, Draugystė Gedimino, sekdamą pėdomis szv. Kazimieriaus draugystės, teipgi už dėjo krautu vę. Draugai tikisi, kad užmanymas pasiseks.

§ W a t e r b u r i o politiszkas klubas „Lithuanian Polit. Club“ yra nupeiktas per „Rytą“ už varto jimą nedėliomis svaiginanczių gėry mų. Negerai, kad tuli mūsų klubai savo hales, kurios turėtu buti na mais apszvietimo, paverczia į kar cziamas.

Balsi isz Tėvynės.

Marijampolės Internatas.

Pernai jau lietuviszki laikraszcziiai praneszė, jog maskoliai visokiais bu dais verczia lietuvių ukinįkų vaikus, kurie mokinas' Marjampolės gimna zioj, kad eitu gyvent į internatą. Mokestis tuose internatuose didelė. Seniaus ant privatiszkos „kvatieros“ vaikėsas už 120 rublių gerai per 9 mėnesius, t. y. per visą mokslo metą, iszmisdavo, o dabartės internate tėvai už vaikelį mokytinį turi net 190 rub. užmokėti. Prieg tam gyveni mas internate nesveikas, kambariai žemi, oras troszkus, valgis blogas. Dobrovolskis, pagelbinikas Varsza vos kuratoriaus, besilankydamas Marijampolėj, patsai atradęs, kad gimnazijos valdžia duoda vaikams valgyti supuvusią mėšą. Moralisz-

kumo priežiura tame internate ir tur but negeriausia, jei pernai daktarai ten „piktąją ligą“ atrado....

Maskoliai vienog internatą giria ir nors ministeris apszvietos uždraudė mokintinius į internatus verste vers ti, tai gimnazijos užveizdas visgi ministerio neklauso. Mes mislijame jog ministeris tik ant vienos popieros tokį padavadijimą iszdavė, o ant ki tos, paslaptos, pagyrė gimnazijų val džias už „userdiją“. Tas bent kas link Marijampolės gimnazijos bustei sybė, nes maskoliai seniai jau ant tos gimnazijos griežia danti. Užpernai norėjo gimnaziją panaikinti, dabartės vėl mislis toj maskolių tarpe atgijo, sako jie, buk isz Marjampolės gimna zijos iszeina daug revoliucionierių.

Turbūt tas gūdrus užmanymas-raszo „Ukinikas“ – isz mus žandaro Von-seckio ir pusprokuratoriaus Samo-chodzkiego galvos iszėjo? Tas pat „Ukinikas“ pranesza, jog Varšavos augsztesnėsės valdžios atsiuntė dabar-tės į Marijampolės internatą net isz Varšavos kokį ten maskolį, neva del prižiurėjimo tvarkos, kurį mokinti-niai per apjuoką praminė „dedko“.

Pasirodo, kad tās „dedko“ buvo Varšavoj žandaru, o ir dabartės jo užduotė ir priderystė yr' jieszkoti Marijampolės mokintinių tarpe „re-voliucionieriszko duko“. Jieszko jis to „duko“ vaikų kieszniuose ir skrynelėse, bet rasti negali. Asz sau imaginuoju, jog tas „dedko“ turi buti panėszus į Don Kiszotą.

Tėvyniszka Kronika.

¶ **S l a v i k a i.** Parubežiniai sar-gai Kovo mėnesij sugavę czion tris vaikus su lietuviszkais laikrasz-ciais: Varpais, Ukinikais ir Tėvy-nės Sargo knigelėmis. Niekados da lietuviszkų knygų neszikai neper-gabeno tiek liet. rasztų isz Prusų, kaip kad praėjusių žiemą. Maskoliai bedarydami pernai kratas labai sukėlė tarp žmonių žingeidumą kas link užrubežinių rasztų.

¶ **S z i a u l i u o s** e atsiranda kas-kart vis daugiaus lietuviszkų krautu-vėlių.

¶ **T i e s S z v e n t ė n a i s** pasi-sukęs vienas lietuviszkų knygų neszi-kas pasakoja, jog pardavęs ten knygų tarp vietinių lietuvių, dirbanczių prie geležinkelio, už 400 ar 500 rublių.

¶ **K l o v a i n i u o s e,** Kauno rė-dyboj, nekokis starosta Juknis isz-davė ukiniką Grigaliuną už prilaiky-mą lietuviszkų knygų. Grigaliuno kaimynai lindija, jog Juknis patsai knigas į Grigaliuno daržinę idėjo. Butu gerai, kad toj judoszystė iszei-tu į virszų ir kad Juknys butu nuko-rotu.

¶ **V e i v e r i u o s e** su kunigu Dubaucku, prefektu Veiverių semi-narijos, kurs savnoriai isisiulė mas-koliams mokyti religiją maskoliszkoj kalboj, atsitiko kokie ten dideliskan-

daliai. Gal nors tas jį privers prasi-traukti nuo judosziszko sosto?

¶ **B e b r i n i k ų** kaime, Vilka-viszkio pavieta, Suv. gub. žandarai kartu su žemskiais darė kratas pas ukinikus Ilguną ir Juodiszių. Jiesz-kojo lietuviszkų knygų, bet be pasek-mės. Pabaigę pasigērė ir terp savęs susipeszė,

¶ **P l e k a t a i** trijose kalbose: rusiszkaj, lenkiszkaj ir lietuviszkaj (graždanka) tapo prilipinti prie sienų kanceliarijose apie tai, kad „abiesziki-kai“, kontrabandinikams nesustojant, gali į juos szauti. Ta pat kunigai ir bažnycziose garsiną.

¶ **V i r b a l i o** aplinkinėj parubežnis sargas nuszovė vyresnijį. Sar-gams mat buyo prisakyta szauti į nesustojanczius ant jų paliepimo kontra-bandinikus. Vyresnysis tas buvo iszva-žiavęs ant kontrolės. Sargas tamsoj jo ne pažino, liepė jam sustoti, o tam nepaklausius, perszovė. Kokis davadas, tokie ir jo vaisiai.

¶ **N a u m i e s t i s.** Yr' žinia, jog maskoliszkoji valdžia paslaptomis at-szaukė aną savo kvailajį paliepimą, kad parubežiniai sargai szautu į nes-tojanczius kotrabandinikus. Bus gal vėl teip, kaip buvo.

¶ **G u d e l i ų,** Marijampolės pav. Suv. g., vaitas Matukevyczius, baigęs

Veiverių seminariją, ėsas išdaviku, nuo kurio reikia saugotis. Tas išdavė šįmet maskoliams vieną liet. knygų neszėją. Toks pat judoszius atsiradęs ir Žiurių Gudelių kaime.

† **O b s z r u t u o s e** ir **G a r s z v i n i u o s e**, Vilkv. pav. Suv. gub., buvo kratos pas Juraitį ir pas Stankevyczių. Nesurasta nieko.

† **S z i u o p i u o s e**, Sintautų valseziuj, Suv. gub., buvo krata pas J. Sziuopį. Skundęs Sziuopį nekorkis Hermanas, vokietys karcziamnįkas. Ant kratos pribuvo pats prokuratorius su žandarais. Trepno nieko nerado.

† **P i l v i s z k i u o s e** vėl lankėsi Vonseckis. Teiravosi vis apie Drą Matulaitį. Tyrė teipgi ir kitus.

† **K a u n a s**. Jonas Kraucziunas, pažvelgtas policijos už gyvenimą Tilžėje i rdirbimo prie liet. spaustuviu, likos' nusudytu ant vienų metų į kalėjimą ir 3 metų po priežiura policijos.

† **V i l n i u j** dabar yra statomas ligonbutis beprocių del visos Lietuvos. Kasztuosęs tas į 2 milijonu rublių.

† **D r u s k i n i k u o s e**, Vilniaus gub., ant Nemuno kranto, maskolizska „Užlaikymo Sveikatos Dragystė“ šįmet rengia uždėti koloniją del li

gotų vaikų. Druskinų surus vandens jau veik nuo 50 metų yra žinomi kaip gydanti ligonius.

† **V i l n i u j** ir visoj rytinėj Lietuvoj šiame pavasarij smarkiai siautė sziltinė ir tymai.

† **V i l n i u j e** yra rengiama moteriszkoji gimnazija.

† **R o z a l i n e** katalikiszkas ligonbutis, per katalikus pastatytas, likos' paszventintas per popą ir apkabintas maskolizskomis „ykonomis“. Gėda rozaliniecziams, kad daleidžia daryti tokius burtus.

† **S i m n o** mieszcziunys, nuo kurių lietuviai jau pernai paverzė giedojimą ražancziaus ir giesmių, atvažiavus į Seinus vyskupui Baranaucui, iszsiuntė pas jį delegaciją. Vyskupas giesmes Simne liepė giedoti lietuviszka, o daleido tik, kad nedėdieniais vienas pamokslas butu sakomas lenkiszka, kitas lietuviszka.

† **S i n t a u t u o s e** (Suv. gub.) zakrastijonas bažnytinėj kamaroj atradęs kelis szimtus exempliorių lietuviszkų knygų ja nuo 1853 metų: Pasakos kun. Tatarės ir Iszguldymas deszimts Dievo prisakymų, to pat kunįgo raszyti. Reikia atsimyti, jog kun. Tatarė per ilgą laiką buvo Sintautuose klebonu.

Isz Prusu Lietuvos.

† **T i l ž ė s** korespondentas raszo į „Vienybę“, jog „Auszros“ redaktorius S. Arnaszius ir „Naujos L. Ceitungos“ rėdaktorius M. Kiuoszius vietoj kovoti priesz vokieczius, skersuojasi terp savęs už pirmybę.

† **T i l ž ė j e** žiuponaitė (pana) M. Raiszukyťė užmanė sutverti „Dainorių Draugystę“, kurios mierių bus

mokintis lietuviszkas dainas ir nors porą kart ant metų laikyti lietuvizkus koncertus.

† Su didžiausiu žingeidumu laukiame žinių apie rinkimus Prusuose lietuvių dalegatų į Seimą, kurie bus 16 d. June mėnesio. Vienas p. Kaunias iszrinktas Szilo-karcziamoj ant tik ro kandidato.

Susivienijimo Reikalai.

Aukos ant paminklo.

Iki sziam laikui, ant kiek žino-	likos' sutverta liet. draugysčių, tos
ma, ant paminklo a. a. kun. A. Bur-	nors po \$25 galētu del jo atminties
bos į plaukē nuc J. J. . . . . 25 dol.	paskirti. Tiek jis suorganizavo lie-
nuo K. M. K. . . . . 75 dol.	tuviszkų parapijų, tos galėtų kolekta
Nutarē duoti draug. P. Armi-	bažnyčioj padaryti.
no isz Philados . . . . . 5 d.	Atikimą to darbo nereikia ant toli
Rēdytē „Vienybės“ . . . . . 5 d.	atidėti. Beje, norintieji aukauti
Rēdytē „Vien.“ surinko \$4 75c.	skundžiasi, nežino į kur siųsti aukas.
Dr. szv. Kaz. Waterbury 10 d.	Lietuviszkai visuomenei reikējo jau
„ „ „ Cleveland. 5 d.	apie tai per laikraszczius pasirupinti.
„ „ „ Izid. Edvardsville 5 d.	Reikējo iszrinkti komitetą. Daugu-
„ „ „ Sim. Daukanto Chicogoj 10 d.	mas pritaria, kad aukas reikia siųsti
Szv. Vicente Minersvillėj 3 d.	į „Susiv. L. Amer.“ kasą. Ten pi-
Kliubas Gedimino. Philad. 5 d.	nįgai butu labjaus apsergėti, nes Sus.

—————
\$152.75

Vertētu, kad lietuviszkoji visuo-
mene pasiskubintu su aukomis. Per
kun. A. Burbos rupestį ir darbą tiek

L. A. kasierius yra tinkancziai užbė-
lintas. Taigi, kurie isz lietuviszku-
jų laikraszczių ant tos propozicijos
tinkate, praneszkite apie tai, kad vi-
suomenē žinotu ką daryti.

Susiv. L. A. kasa.

Szinomi praneszame draugams
S. L. A., jog Susiv. kasą nuo buvu-
sio kasieriaus J. Miliaucko atgavo-
me pilnai. Minētina: Peržiurėtojai
kasos pereitų 1897 m. „peržiurėjo
sekretoriaus knygą ir pagal jų ro-
kundą kosoj turētu buti \$3.589,62 c.“
(žiurėk pereitų metų Tėvynę pusl.
350, 2 szpalta, 11 eilutē). Teip rado
Seimas ir tokia urėdiszka žinia buvo,
kaš link stovio kasos, pagarsinta
„Tėvynėj“:

Bet „Susiv. prezidentas ir kasos
peržiurėtojai, kada 10 d. Gruodžio
1897 m. peržiurėjome kasos knygą
akyveizdoje paties buvusio kasieriaus
Miliaucko, atradome pinigų daugiau
nes peržiurėtojai kasos atrado laike
XII Seimo, minētina: ne \$3.589,62c.,
bet suradome \$3.634,37 c. (žiurėk
„Tėvynė“, N 2, puslapis 77).

Isz tų \$3.634,37 c. tuoj po Seimui
nuo senojo kasieriaus atēmėme \$500.
Pasilikę buvo pas senąjį kasierių
\$3.134,37 c., kurios tai pinigų sumos
jieszkojome nuo senojo kasieriaus per
teisdarystę.

Po visų anų nelaimingų atsitikimų,
kurie isz teisdariszkos bylos iszėjo,
atsiēmėme vėl Mojaus mėnesij \$2.134,
37 c..

O 1000 dolerių palikome paskolinę
ant vieny metų laiko pp. A. Danise-
vydziui ir J. Mockaiczui, buvusiems
senojo kasieriaus bėlinikams, kurie,
p. Miliaucko propertei neiszneszant,
aną 1000 dol. patys turėjo Susiv. isz-
mokėti. Tas 1000 dol. yra paskolin-
tas, kaipo „real debt“ ant vieny me-
tų, mokant jiems del Susiv. ketvirtą
procentą, kaip kad buvo ant Seimo
tarta. Apsaugojimas yra „judgement
exemption and inquisition“ nota. Po
metų laiko tuos pinigus su ketvirtu
procentu be jokių klapatų galima at-
gauti.

Isz atgautų pinigų in cash —
2.134 37 c., vieną takstantį sudėjome
į Shenandoah'rio banką ant trijų var-
dų: prezidento, kasieriaus ir p.
Chmieliaucko, peržiurėtojo kasos, o
kitus 1.135 37 c. padavėme į rankas
kasieriaus p. Radzevyčiaus ant kas-
dieninių iszėjimų.